

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
VORLESUNGSVERZEICHNIS

Χειμερινό
εξάμηνο
Wintersemester
2014-2015

Περιεχόμενα – Inhaltsverzeichnis

Πρακτικές Γλωσσικές Ασκήσεις (ΠΓΑ) DAY 01	5
Γενική περιγραφή για όλη τη σειρά μαθημάτων κορμού (ΠΓΑ I – ΠΓΑ IV)	5
Επιμέρους περιγραφές για κάθε μάθημα.....	6
Μαθήματα κορμού	6
Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις I (ΠΓΑ I)	6
Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις II (ΠΓΑ II)	6
Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις III (ΠΓΑ III)	7
Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις IV (ΠΓΑ IV).....	8
Ειδικά μαθήματα.....	9
Βασική Γραμματική	9
Δομές επιστημονικού λόγου	9
Προφορικός λόγος στον ακαδημαϊκό τομέα	10
GRUNDSTUDIUM 1 ^ο Εξάμηνο.....	11
Γλωσσολογία	11
Εισαγωγή στη Γλωσσολογία DGY 10.....	11
Μορφολογία DGY 11.....	12
Λογοτεχνία	12
Σύγχρονη Λογοτεχνία DLY 25	12
Εισαγωγή στην επιστήμη της Λογοτεχνίας I DLY 20	13
Εισαγωγή στη Θεωρία και Πρακτική της Μετάφρασης DLY 28.....	14
GRUNDSTUDIUM 3 ^ο Εξάμηνο.....	15
Προπαρασκευαστικό: Εισαγωγή στον επιστημονικό τρόπο εργασίας DAY 02	15
Γλωσσολογία	15
Λεξικολογία DGY 14.....	15
Συγκριτική Γλωσσολογία DGY 16	15
Λογοτεχνία	16
Λογοτεχνία του 18 ^{ου} αιώνα DLY 22	16
Συγκριτική Φιλολογία DLY 27.....	17
Γερμανικός Πολιτισμός DLY 29.....	18
HAUPTSTUDIUM 5ο-7ο Εξάμηνο.....	20
Γλωσσολογία	20

ΤΜΗΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2014-2015

A Ομάδα	20
Ζητήματα Γερμανικής Σύνταξης DGA 33.....	20
Φωνητική-Φωνολογία DGA 30.....	21
Κειμενογλωσσολογία DGA 35	21
Φρασεολογία DGA 38	21
B Ομάδα	22
Εμπειρική Γλωσσολογική Έρευνα DGB 44	22
Γ Ομάδα	23
Φιλοσοφία της Γλώσσας DGC 47	23
Δ Ομάδα	24
Σχεδιασμός και οργάνωση μαθημάτων DGD 52.....	24
Νέες Τεχνολογίες στην εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας DGD 54.....	25
Ανάπτυξη Λεξιλογικής Ικανότητας DGD 61.....	26
Ανάπτυξη Φωνολογικής Ικανότητας DGD 62.....	27
Λογοτεχνία	28
A Ομάδα	28
Διαφωτισμός / Θύελλα και Ορμή DLA 60	28
Νατουραλισμός / Fin de siècle / Εξπρεσιονισμός DLA 64.....	28
Λογοτεχνία μετά το 1945 DLA 67	29
B Ομάδα	30
Λογοτεχνία και Φύλο DLB 72	30
Ελληνική Αρχαιότητα στη Γερμανική Λογοτεχνία DLB 74.....	31
Θεωρία Λογοτεχνικών Ειδών III: Δράμα DLB 76	33
Λογοτεχνία και Ανθρωπολογία DLB 77	33
Γ Ομάδα	34
Διδακτική Λογοτεχνικών Κειμένων II DLC 79	34
Δ Ομάδα	35
Γερμανική Ιστορία DLD 82.....	35
Ιστορία των Ιδεών DLD 85	36
KURSBESCHREIBUNGEN	37
Sprachpraktische Übungen I-V DAY 01	37
Allgemeine Kursbeschreibung für alle Hauptkurse (SPÜ I – SPÜ IV).....	37
Kursbeschreibungen im Einzelnen für jeden SPÜ-Kurs	38
Hauptkurse	38

FACHBEREICH DEUTSCHE SPRACHE UND LITERATUR
WINTERSEMESTER 2014-2015

Sprachpraktische Übungen I (SPÜ I).....	38
Sprachpraktische Übungen II (SPÜ II).....	38
Sprachpraktische Übungen III (SPÜ III).....	39
Sprachpraktische Übungen IV (SPÜ IV)	40
Spezialkurse	41
Grundlagen der Grammatik.....	41
Wissenschaftssprachliche Strukturen	42
Mündlicher Ausdruck im akademischen Bereich	42
Grundstudium	44
1.Semester.....	44
Linguistik.....	44
Einführung in die Linguistik DGY 10.....	44
Morphologie DGY 11	45
Literatur	45
Zeitgenössische Literatur DLY 25.....	45
Einführung in die Literaturwissenschaft I DLY 20.....	46
Einführung in die Theorie und Praxis des Übersetzens DLY 28	46
3.Semester.....	47
Linguistik.....	47
Lexikologie DGY 14	47
Kontrastive Linguistik DGY 16.....	48
Einführung in das wissenschaftliche Arbeiten DAY 02	48
Literatur	49
Literatur des 18. Jahrhunderts DLY 22	49
Einführung in die vergleichende Literaturwissenschaft DLY 27	50
Deutsche Landeskunde DLY 29.....	50
Hauptstudium 5. und 7. Semester.....	51
Linguistik.....	51
Gruppe A.....	51
Themen der Deutschen Syntax DGA 33	51
Phonetik / Phonologie DGA 30.....	52
Textlinguistik DGA 35	52
Phraseologie: Kontrastive Phraseologie DGA 38.....	53
Gruppe B.....	54

ΤΜΗΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2014-2015

Empirische Sprachanalyse DGB 44	54
Gruppe C.....	54
Sprachphilosophie DGC 47	54
Gruppe D	55
Unterrichtsplanung und -Gestaltung: Textarbeit im Unterricht Deutsch als Fremdsprache DGD 52	55
Neue Technologien beim Fremdsprachenlernen: Digitale Lernwerkzeuge im Unterricht Deutsch als Fremdsprache DGD 54	57
Entwicklung lexikalischer Kompetenz DGD 61	58
Ausspracheschulung DGD 62.....	59
Literatur	59
Gruppe A.....	59
Aufklärung/Sturm und Drang: Goethes Werther DLA 60.....	59
Naturalismus/Fin de siècle/Expressionismus DLA 64.....	60
Literatur nach 1945 DLA 67	61
Gruppe B.....	61
Literatur und Geschlecht DLB 72.....	61
Die griechische Antike in der deutschen Literatur DLB 74	62
Gattungstheorie III: Drama DLB 76.....	63
Literatur und Anthropologie DLB 77	64
Gruppe C.....	64
Didaktik literarischer Texte II DLC 79	64
Gruppe D	66
Deutsche Geschichte DLD 82.....	66
Ideengeschichte DLD 85	67

Πρακτικές Γλωσσικές Ασκήσεις (ΠΓΑ) DAY 01

Γενική περιγραφή για όλη τη σειρά μαθημάτων κορμού (ΠΓΑ I – ΠΓΑ IV)

Στόχος του Προγράμματος σπουδών «Πρακτικές Γλωσσικές Ασκήσεις (ΠΓΑ)» είναι η ενίσχυση της γλωσσικής επάρκειας των φοιτητών, οι οποίοι στα πρώτα εξάμηνα σπουδών βρίσκονται αντιμέτωποι με συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις στη γνώση και χρήση της γερμανικής γλώσσας και προσπαθούν να ανταποκριθούν σε αυτές. Με την προσφορά μαθημάτων γλώσσας σε τέσσερα επίπεδα, και στα τέσσερα πρώτα εξάμηνα των σπουδών, επιδιώκεται η συστηματική υποστήριξη της εκμάθησης της Γερμανικής, ώστε με την ολοκλήρωση του Προγράμματος οι φοιτητές να έχουν αποκτήσει σε προχωρημένο επίπεδο (Γ1) τόσο γενικές επικοινωνιακές, όσο και ειδικές γλωσσικές / γλωσσολογικές δεξιότητες. Οι δεξιότητες αυτές αποτελούν βασικό εργαλείο για την ολοκλήρωση των σπουδών, αλλά και για τη μετέπειτα επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Στο Πρόγραμμα περιλαμβάνονται μαθήματα κορμού και ειδικά μαθήματα (βλ. περιγραφές παρακάτω). Διδάσκεται τόσο η πρόσληψη όσο και η παραγωγή λόγου και εξασκείται τόσο η γραπτή όσο και η προφορική έκφραση. Στη διδασκόμενη ύλη περιλαμβάνονται αυθεντικά κείμενα γενικού ενδιαφέροντος και κείμενα από τους διάφορους τομείς των σπουδών Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας. Παράλληλα με τα μαθήματα είναι απαραίτητη και η κατ' οίκον μελέτη των φοιτητών.

Όλες οι πληροφορίες για το σχετικό εκπαιδευτικό υλικό (διδασκόμενη ύλη, ενδεικτικά κείμενα, ασκήσεις) και τον τρόπο αξιολόγησης περιλαμβάνονται αναλυτικά στην επιτομή *Kompendium zur Sprachpraxis* των Karvela / Weitz / Rizou (2013) καθώς και στον ειδικό Οδηγό Σπουδών για τις Πρακτικές Γλωσσικές Ασκήσεις *Studienführer zur Sprachpraxis* των Portz / Karvela (2013, 2^η έκδοση). Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι περιγραφές για κάθε μάθημα του προγράμματος ΠΓΑ.

Επιμέρους περιγραφές για κάθε μάθημα

Μαθήματα κορμού

Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις I (ΠΓΑ I)

Το μάθημα αυτό απευθύνεται κατά κανόνα σε φοιτητές του πρώτου εξαμήνου με επίπεδο γλωσσομάθειας B1 (A), όπως αυτό ορίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001). Εξετάζονται και αναλύονται κείμενα κυρίως από τους τομείς *Γερμανικός πολιτισμός, Μόρφωση και Εκπαίδευση, σύγχρονα προβλήματα* καθώς και *ενδιαφέροντα του φοιτητή*.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν και να επεξεργάζονται γραπτά κείμενα από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο και κείμενα γενικού ενδιαφέροντος από τους τομείς που αναφέρονται παραπάνω,
- συντάσσουν κείμενα με σαφή διάρθρωση, όπως εκθέσεις ποικίλης θεματολογίας, βιογραφικό σημείωμα, αίτηση ενδιαφέροντος για θέση εργασίας και επίσημη επιστολή,
- παρουσιάζουν προφορικά το περιεχόμενο ενός κειμένου που διάβασαν,
- συνεννοούνται για θέματα, τα οποία τούς είναι οικεία (π.χ. καθημερινή ζωή, προσωπικές εμπειρίες και ενδιαφέροντα, ελεύθερος χρόνος),
- να εκφράζουν με κατανοητό τρόπο –γραπτά ή προφορικά- την άποψή τους για ένα ζήτημα.

Διδάσκουσα: Ι. Ρίζου

Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις II (ΠΓΑ II)

Το μάθημα αυτό απευθύνεται σε φοιτητές με επίπεδο γλωσσομάθειας B1 (B), όπως αυτό ορίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες. Διδάσκονται κείμενα γενικού ενδιαφέροντος από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, καθώς επίσης και κείμενα σε απλή επιστημονική γλώσσα κυρίως από τους τομείς *Μόρφωση και Εκπαίδευση* καθώς και *Εκμάθηση ξένης γλώσσας*. Ιδιαίτερη βαρύτητα

δίνεται στην ανάπτυξη του λεξιλογίου (λεκτικά πεδία, συνώνυμα, αντώνυμα κλπ.).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν και να επεξεργάζονται γραπτά κείμενα από τους τομείς που αναφέρονται παραπάνω,
- επιλύουν ασκήσεις λεξιλογίου και να αποδίδουν με διαφορετικό τρόπο λέξεις και φράσεις,
- συντάσσουν γραπτά κείμενα με σαφή διάρθρωση και με το κατάλληλο λεξιλόγιο, στα οποία περιγράφουν, αξιολογούν, εξάγουν συμπεράσματα, παραθέτουν ιδέες και προτείνουν λύσεις για ένα πρόβλημα,
- κατανοούν συνεντεύξεις και προφορικές παρουσιάσεις ενός θέματος και τη συζήτηση που ακολουθεί, επίσης να διατυπώνουν κατά τη συζήτηση μια σύντομη παρέμβαση ή ερώτηση,
- παρουσιάζουν προφορικά ένα κείμενο εφημερίδας ή ένα θέμα και να απαντούν σε απλές ερωτήσεις κατά τη συζήτηση που ακολουθεί,
- να περιγράφουν και να εξηγούν προφορικά πίνακες, στατιστικές, διαγράμματα.

Διδάσκουσα: Ι. Ρίζου

Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις III (ΠΓΑ III)

Απευθύνεται σε φοιτητές με επίπεδο γλωσσομάθειας B2, όπως αυτό ορίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες. Στο μάθημα αυτό, καθώς και στο επόμενο (ΠΓΑ IV), δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον γραπτό λόγο και στην εξάσκηση της ικανότητας γραπτής έκφρασης. Στην ύλη περιλαμβάνονται κείμενα περιγραφικά επιπέδου B2 και κείμενα γραμμένα σε απλή επιστημονική γλώσσα από τους τομείς των σπουδών (π.χ. ιστορία, επιστήμη της μετάφρασης, εκμάθηση και διδασκαλία ξένης γλώσσας). Ως προς την ανάπτυξη της γραπτής έκφρασης διδάσκονται κυρίως μορφές γραπτού λόγου που βασίζονται σε ένα κείμενο-βάση (π.χ. η σύντμηση, η επέκταση κειμένου και ο σχολιασμός κειμένου ή θέσης / θέσεων).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν και να επεξεργάζονται κείμενα περιγραφικά και κείμενα από τους τομείς των σπουδών τους που είναι γραμμένα σε απλή επιστημονική γλώσσα,

- αποδίδουν σε μορφή γραπτής περίληψης τα κυριότερα σημεία ενός περιγραφικού ή ενός απλού επιστημονικού κειμένου,
- χρησιμοποιούν συγκεκριμένα φραστικά μέσα, για να αποδίδουν με κατανοητό τρόπο τις θέσεις του συγγραφέα από ένα κείμενο που επεξεργάζονται,
- χειρίζονται και οι ίδιοι τον γραπτό επιστημονικό λόγο της Γερμανικής, έστω και με ορισμένες αδυναμίες, όταν αναφέρονται και σχολιάζουν βιβλιογραφικές πηγές,
- παρουσιάζουν προφορικά ένα επιστημονικό κείμενο και να απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις.

Διδάσκων: M. Weitz

Πρακτικές γλωσσικές ασκήσεις IV (ΠΓΑ IV)

Το μάθημα αυτό αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου (ΠΓΑ III) και αντιστοιχεί στο επίπεδο γλωσσομάθειας Γ1, όπως αυτό ορίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον γραπτό επιστημονικό λόγο της Γερμανικής, στην κατανόηση, επεξεργασία και παραγωγή του. Στην ύλη περιλαμβάνονται κυρίως επιστημονικά κείμενα από τους τομείς των σπουδών Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας (π.χ. Γλωσσολογία, Επιστήμη της Λογοτεχνίας, Διδακτική της ξένης γλώσσας).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν και να επεξεργάζονται επιστημονικά κείμενα από τους διάφορους τομείς των σπουδών τους,
- σχολιάζουν και να εκφράζουν την άποψή τους για τις θέσεις του συγγραφέα ενός κειμένου,
- διατυπώνουν γραπτώς τη δική τους θέση και να τη στηρίζουν με επιχειρήματα χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εκφραστικά μέσα,
- μετατρέπουν ένα γραπτό κείμενο σε διαφορετικό κειμενικό είδος,
- παρουσιάζουν προφορικά ένα επιστημονικό κείμενο και να απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις,
- χειρίζονται γενικώς με σχετική ευχέρεια τον επιστημονικό λόγο της Γερμανικής.

Διδάσκων: M. Weitz

Ειδικά μαθήματα

Βασική Γραμματική

Στόχος του ειδικού αυτού μαθήματος, το οποίο απευθύνεται σε φοιτητές που παρακολουθούν τα μαθήματα κορμού ΠΓΑ I και ΠΓΑ II, είναι η επανάληψη και εμπέδωση των βασικών φαινομένων της γερμανικής Γραμματικής που προβλέπεται να διδάσκονται στο επίπεδο B (B1 και B2) και στα οποία δυσκολεύονται συνήθως οι Έλληνες που μαθαίνουν τη γερμανική γλώσσα ως ξένη (π.χ. η κλίση του επιθέτου, η παθητική φωνή, οι προθέσεις, οι δευτερεύουσες προτάσεις).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τη γραμματική θεωρία και τους κανόνες που διέπουν τα φαινόμενα που διδάχτηκαν (γλωσσική επίγνωση),
- εφαρμόζουν τη θεωρία στην πράξη και να επιλύουν αντίστοιχες ασκήσεις,
- είναι εξοικειωμένοι με τη γραμματική ορολογία,
- αξιοποιούν τις γνώσεις της γραμματικής θεωρίας για την εκμάθηση της γερμανικής γλώσσας γενικότερα, π.χ. με το να αποφεύγουν λάθη παρεμβολής από τα Ελληνικά.

Διδάσκων: Γ. Λουκίσης

Δομές επιστημονικού λόγου

Στόχος του ειδικού αυτού μαθήματος, το οποίο απευθύνεται σε φοιτητές που παρακολουθούν τα μαθήματα κορμού ΠΓΑ III και ΠΓΑ IV, είναι η διδασκαλία φαινομένων της γερμανικής Γραμματικής, τα οποία παρατηρούνται κυρίως στον επιστημονικό λόγο και η εξοικείωση των φοιτητών με τα λεξιλογικά, συντακτικά, κειμενικά και υφολογικά χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου της Γερμανικής. Επίπεδο γλωσσομάθειας είναι το επίπεδο Γ1-Γ2.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζουν σε επιστημονικά κείμενα τα φαινόμενα που διδάχτηκαν,
- κατέχουν τη σχετική ορολογία για την απόδοση των φαινομένων αυτών,

- να διατυπώνουν με διαφορετικό τρόπο συγκεκριμένες φράσεις χωρίς να τροποποιείται το νόημα,
- αναγνωρίζουν ενδοκειμενικές σχέσεις ανάμεσα σε λέξεις και φράσεις (π.χ. αναφορά, καταφορά) και τη λειτουργία τους μέσα σε ένα κείμενο,
- αναγνωρίζουν και να δημιουργούν διακειμενικές σχέσεις (π.χ. σύγκριση κειμένων, παράθεση αποσπάσματος κατά λέξη ή περιφραστικά),
- να χρησιμοποιούν και οι ίδιοι δομές επιστημονικού λόγου, όταν εκπονούν αντίστοιχα κείμενα (π.χ. όταν σχολιάζουν βιβλιογραφία, ή εκπονούν σύντομες γραπτές εργασίες).

Διδάσκουσα: Ι. Ρίζου

Προφορικός λόγος στον ακαδημαϊκό τομέα

Στόχος του μαθήματος αυτού, το οποίο παρακολουθούν οι φοιτητές επίσης παράλληλα με το μάθημα κορμού ΠΓΑ III ή ΠΓΑ IV, είναι η ανάπτυξη της ικανότητας προφορικής έκφρασης στον ακαδημαϊκό τομέα. Διδάσκεται η τεχνική της προφορικής παρουσίασης και εξασκείται η ικανότητα συζήτησης και επιχειρηματολογίας. Όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για τις απαιτήσεις του μαθήματος και τη διδασκόμενη ύλη περιλαμβάνονται στην επιτομή *Kompendium zur Sprachpraxis* των Karvela / Weitz / Rizou (2013). Επίσης στον ειδικό Οδηγό Σπουδών για όλη τη σειρά μαθημάτων ΠΓΑ *Studienführer zur Sprachpraxis* των Portz / Karvela (2013, 2^η έκδοση) περιέχονται πληροφορίες για την προφορική εξέταση και τα κριτήρια αξιολόγησης.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- κατέχουν την τεχνική της προφορικής εισήγησης / παρουσίασης (δομή, φραστικά μέσα κλπ.),
- προετοιμάζουν και να παρουσιάζουν προφορικά ένα θέμα από τους τομείς των σπουδών Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας (π.χ. Γλωσσολογία, Επιστήμη της Λογοτεχνίας, Μετάφραση, Διδακτική της ξένης γλώσσας),
- συντάσσουν σημείωμα με τα κυριότερα σημεία της εισήγησης (hand-out),
- απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις κατά τη συζήτηση που ακολουθεί,
- θέτουν και οι ίδιοι ερωτήσεις σε έναν ομιλητή,

- αξιολογούν διαφάνειες που συνοδεύουν μια ανακοίνωση / παρουσίαση που παρακολουθούν,
- ετοιμάζουν διαφάνειες για μια δική τους παρουσίαση και να γνωρίζουν πού να δίνεται προσοχή και τι να αποφεύγεται.

Διδάσκων: M. Weitz

GRUNDSTUDIUM 1^ο Εξάμηνο

Γλωσσολογία

Εισαγωγή στη Γλωσσολογία DGY 10

Διδάσκων: M. Χρύσου

Η Γλωσσολογία αποτελεί μία από τις κύριες επιστημονικές κατευθύνσεις της Γερμανικής Φιλολογίας. Στόχος του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους/τις φοιτητές/τριες στις βασικές έννοιες της Γλωσσολογίας, τη θεωρία και την εξέλιξή της, τις μεθόδους και τα αποτελέσματά της. Προς αυτή την κατεύθυνση θα εξετάσουν επιλεγμένα ερευνητικά πεδία της όπως η Σημειολογία, η Σύνταξη, η Κειμενογλωσσολογία και η Κοινωνιογλωσσολογία και θα εξοικειωθούν με την ορολογία τους. Επιπλέον, θα εξετάσουν τις μεθόδους των ερευνητικών αυτών πεδίων και θα τις εφαρμόσουν στην πράξη με βάση συγκεκριμένα παραδείγματα.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- περιγράφουν τα βασικά ερευνητικά πεδία της Γλωσσολογίας και την εξέλιξή τους,
- καταδεικνύουν πρακτικές εφαρμογές της Γλωσσολογίας και να διατυπώνουν ορισμούς της γλώσσας αξιοποιώντας ποικίλα κριτήρια,
- περιγράφουν τις βασικές έννοιες της Γλωσσολογίας και να τις πλαισιώνουν με κατάλληλα γλωσσικά παραδείγματα από τη Γερμανική,
- αναλύουν απλά γλωσσικά φαινόμενα εφαρμόζοντας τις μεθόδους της Γλωσσολογίας και χρησιμοποιώντας κατάλληλα την επιστημονική ορολογία της.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Μορφολογία DGY 11

Διδάσκουσα: Χ. Αλεξανδρή

Η Εισαγωγή στην Μορφολογία στοχεύει στην εξοικείωση με τα βασικά στοιχεία και τις βασικές αρχές της Μορφολογίας, την περιγραφή, ανάλυση και κατηγοριοποίηση των μορφημάτων ως βασικών συστατικών της δομής των λέξεων. Περιγράφονται οι διαδικασίες σχηματισμού των λέξεων με γνώμονα την αποτελεσματική σύνδεση της Μορφολογίας τόσο με το Φωνολογικό Επίπεδο όσο και με τα Επίπεδα της Σύνταξης και της Σημασιολογίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- έχουν τις θεμελιώδεις και απαραίτητες γνώσεις των βασικών στοιχείων και βασικών αρχών της Μορφολογίας
- κατανοούν τις σχέσεις της Μορφολογίας με άλλα πεδία έρευνας της Γλωσσολογίας

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εργασία

Λογοτεχνία

Σύγχρονη Λογοτεχνία DLY 25

Διδάσκοντες Λασκαρίδου/ Weitz

Το μάθημα στοχεύει στην παρουσίαση σημαντικών τάσεων και συγγραφέων της γερμανόφωνης λογοτεχνίας μετά το 1945, εξοικειώνοντας παράλληλα τους φοιτητές με την κριτική προσέγγιση λογοτεχνικών κειμένων από το χώρο της ποίησης, της πεζογραφίας και του θεάτρου.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν σημαντικές τάσεις και ρεύματα, μορφές και δομές της γερμανόφωνης μεταπολεμικής λογοτεχνίας
- να εντοπίζουν στα κείμενα βασικά χαρακτηριστικά των λογοτεχνικών ειδών

- να συγκρίνουν περιεχόμενα, θεματικές και τεχνικές γραφής και να τις εντάσσουν στα ιστορικά και λογοτεχνικά συμφραζόμενα
- να εφαρμόζουν στην πράξη βασικά εργαλεία λογοτεχνικής ανάλυσης
- να χρησιμοποιούν και να αξιοποιούν γερμανόφωνη βιβλιογραφία.

Εισαγωγή στην επιστήμη της Λογοτεχνίας I DLY 20

Διδάσκοντες Μπέννινγκ/Πετροπούλου

Στην εισαγωγή αυτήν παρουσιάζονται βασικές έννοιες της επιστήμης της λογοτεχνίας. Οι φοιτητές ασκούνται στη χρήση των όρων με βάση παραδείγματα από τη γερμανική λογοτεχνία (σύντομα κείμενα και αποσπάσματα). Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το αντικείμενο και η ανάπτυξη της ικανότητάς τους για αυτοδύναμη ενασχόληση με τη λογοτεχνία. Στο κέντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται μικρές λογοτεχνικές μορφές (όπως π.χ. η μεταφορά ή το σύμβολο).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να (ανα)γνωρίζουν, να εντοπίζουν και να ορίζουν θεμελιώδεις έννοιες της θεωρίας της λογοτεχνίας
- να κατανοούν, να αναγνωρίζουν και να ερμηνεύουν βασικά λογοτεχνικά φαινόμενα
- να διαχωρίζουν και να κατηγοριοποιούν τα λογοτεχνικά φαινόμενα
- να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους από το πεδίο της θεωρίας της λογοτεχνίας στη λογοτεχνική πράξη, εντοπίζοντας στα κείμενα τα λογοτεχνικά φαινόμενα τα οποία θα έχουν διδαχθεί
- να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους σε διαφορετικά παραδείγματα λογοτεχνικής πράξης
- να παράγουν/αναπτύσσουν οι ίδιοι κείμενα με τα υπό συζήτηση λογοτεχνικά φαινόμενα

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Εισαγωγή στη Θεωρία και Πρακτική της Μετάφρασης DLY 28

Διδάσκουσα Α. Δασκαρόλη

Η παράδοση έχει στόχο να προσφέρει αντιπροσωπευτική επισκόπηση των σημαντικότερων θεωριών, που έχουν αναπτυχθεί για την αντιμετώπιση πρακτικών προβλημάτων της μεταφραστικής διαδικασίας. Τα μεταφραστικά προβλήματα έχουν απασχολήσει Γερμανούς μεταφραστές και μεταφρασεολόγους, ήδη από τα αρχικά στάδια διαμόρφωσης της Γερμανικής γλώσσας ως γραπτού λόγου, και εξακολουθούν να αποτελούν αντικείμενο μελέτης της σύγχρονης μεταφρασεολογίας. Επί τη βάση μεταφραστικών παραδειγμάτων, από ευρύ φάσμα κειμενικών ειδών, αναλύεται η πολυσχιδής έννοια της μετάφρασης και η διαφοροποίησή της από άλλες μορφές επεξεργασίας γραπτού λόγου, παρουσιάζεται η προβληματική του ορισμού της, οι απαιτήσεις που τίθενται για τη σχέση ισοδυναμίας μεταξύ πρωτοτύπου και μεταφράσματος καθώς και ο κοινωνικός, διαπολιτισμικός και διεθνής ρόλος του μεταφραστή.

Κατά τη διάρκεια των παραδόσεων του μαθήματος, οι φοιτητές

- αναγνωρίζουν και ορίζουν τη μεταφραστική διαδικασία
- καθορίζουν τις απαιτήσεις επεξεργασίας και ερμηνείας κειμένων της γλώσσας-πηγής, προκειμένου να τα μεταφράσουν στη γλώσσα-στόχο
- λύνουν μεταφραστικές ασκήσεις

Μετά την ολοκλήρωση των παραδόσεων του μαθήματος, οι φοιτητές μπορούν να

- συγκρίνουν κείμενα της γλώσσας-πηγής με τα μεταφράσματά τους
- οργανώνουν και να συστηματοποιούν τρόπους επίλυσης των μεταφραστικών προβλημάτων σε σημασιολογικό, συνδηλωτικό, πραγματολογικό και μορφο-αισθητικό επίπεδο
- ιεραρχούν τις απαιτήσεις της μεταφραστικής ισοδυναμίας για διάφορα κειμενικά είδη.

GRUNDSTUDIUM 3° Εξάμηνο

Προπαρασκευαστικό: Εισαγωγή στον επιστημονικό τρόπο εργασίας DAY 02

Διδάσκων: J. Theisen

Γλωσσολογία

Λεξικολογία DGY 14

Διδάσκουσα Ρ. Πόρτζ

Το μάθημα πραγματεύεται κεντρικά ζητήματα της λεξικολογίας, τα οποία αφορούν τη φύση και τη λειτουργία των λέξεων (λεξημάτων) καθώς και την οργάνωση του λεξιλογίου / γνωστικού λεξικού. Αναλύονται επίσης φαινόμενα της λεξικής παραλλαγής και μεταβολής, της διεύρυνσης του λεξιλογίου (βάσει του σχηματισμού νέων λέξεων, του δανεισμού/αντιδανεισμού από άλλες γλώσσες) και της σημασιολογικής διεύρυνσης μονοσήμων και πολυσήμων λέξεων (βάσει της μετωνυμικής και μεταφορικής χρήσης τους).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να ορίζουν τις κεντρικές έννοιες της λεξικολογίας
- να γνωρίζουν τα κυριότερα κριτήρια για την ανάλυση λεξημάτων
- να εφαρμόζουν αυτά τα κριτήρια για την περιγραφή λεξικολογικών φαινομένων της Γερμανικής.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Συγκριτική Γλωσσολογία DGY 16

Διδάσκουσα Α. Τσόκογλου

Στο μάθημα της Συγκριτικής Γλωσσολογίας θα ασχοληθούμε με τη σύγκριση της Γερμανικής και της Ελληνικής γλώσσας με βάση το θεωρητικό πρότυπο της Γενετικής Γραμματικής, ώστε να εντοπιστούν, να περιγραφούν και να αναλυθούν ομοιότητες και διαφορές που διέπουν τις δύο γλώσσες. Στο πλαίσιο αυτό θα παρουσιαστεί η Θεωρία των Αρχών και των Παραμέτρων (Chomsky 1981, 1986) και συγκεκριμένα οι εξής Αρχές-Θεωρίες: Θεωρία του Χ-τονούμενου, Θεωρία Κυβέρνησης, Θεματική Θεωρία, Θεωρία Πτώσης, Θεωρία Ελέγχου, Μετακινήσεις. Στόχος είναι να καταδειχθεί πώς ανταποκρίνονται οι γλώσσες στις καθολικές αρχές και σε ποια σημεία έγκειται η παραμετροποίησή τους.

Λογοτεχνία

Λογοτεχνία του 18^{ου} αιώνα DLY 22

Διδάσκοντες Μητραλέξη / Λίντινγκερ

Το μάθημα αναφέρεται στις προϋποθέσεις και τα χαρακτηριστικά της γερμανικής λογοτεχνίας του 18ου αιώνα. Εξετάζονται τα λογοτεχνικά ρεύματα του Διαφωτισμού, της Θύελλας και Ορμής και του Κλασικισμού και αναλύονται αντιπροσωπευτικά κείμενα από τους χώρους της ποιητικής, της πεζογραφίας, της λυρικής ποίησης και του γερμανικού αστικού δράματος. Ο 18ος αιώνας αποτελεί από πολλές απόψεις σημείο καμπής για τη γερμανική λογοτεχνία και χαρακτηρίζεται από σημαντικές αλλαγές στον τρόπο θεώρησης των λογοτεχνικών θεμάτων, ως συνέπεια της αλλαγής παραδείγματος, την οποία σηματοδοτεί η άνοδος της αστικής τάξης στη Γερμανία. Από τα μέσα του αιώνα, γύρω στο 1750, και μετά, αρθρώνεται στη γερμανική γλώσσα ένας διαφορετικός λογοτεχνικός λόγος που αντιστοιχεί στην κοσμοθεωρία της ανερχόμενης αστικής τάξης. Εγκαταλείπονται ή αναδιαμορφώνονται τα πρότυπα έκφρασης των αριστοκρατών και οι επιταγές των κανονιστικών ποιητικών, ενώ δημιουργούνται νέα είδη λογοτεχνικών κειμένων που αντλούν τη θεματική τους από τις προσπάθειες προσανατολισμού του αστικού υποκειμένου σε έναν ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο. Μέσα σε λίγες δεκαετίες γράφονται σημαντικότερα κείμενα της νεότερης

γερμανικής γραμματείας, η ιστοριογράφηση της οποίας ξεκινά κατά κανόνα με τον 18ο αιώνα, που στις απαρχές του κυριαρχείται από τις ιδέες του Διαφωτισμού και στα τέλη του, στον απόηχο της Γαλλικής Επανάστασης και ως αντίδραση σε αυτήν, χαρακτηρίζεται από τη διατύπωση του προγράμματος του Γερμανικού Κλασικισμού, κυρίως δια των δύο βασικών εκπροσώπων του, Johann Wolfgang Goethe και Friedrich Schiller.

Το μάθημα έχει στόχο να προσφέρει στους φοιτητές της Γερμανικής Φιλολογίας εποπτεία της συγκεκριμένης σημαντικής χρονικής περιόδου της ιστορίας της γερμανικής λογοτεχνίας, η γνώση της οποίας θέτει τις απαραίτητες βάσεις για την κατανόηση και προσέγγιση της εξέλιξής της κατά τον 19ο αιώνα (ρομαντισμός, ρεαλισμός). Με την εναλλαγή διαλέξεων (θεωρητικό μέρος) και συστηματικής ανάλυσης επιλεγμένων αντιπροσωπευτικών λογοτεχνικών και θεωρητικών κειμένων (πρακτικό μέρος/Tutorium), επιδιώκεται η σταδιακή εξοικείωση των φοιτητών με τις εκφάνσεις του λογοτεχνικού λόγου του 18ου αιώνα στη Γερμανία, η κατανόηση εκ μέρους τους των εκάστοτε συμφραζομένων και η αυτενέργεια με τη μορφή της ανάθεσης σύντομων ερευνητικών εργασιών μικρής κλίμακας (αναζήτηση βιβλιογραφίας, ανάλυση κειμένων). Θα αναλυθούν κυρίως κείμενα των Goethe και Schiller. Παρέχεται βασική δευτερογενής βιβλιογραφία (έντυπα, διαδικτυακές πηγές) ενώ το μάθημα υποστηρίζεται από την ηλεκτρονική τάξη.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν σημαντικές τάσεις και ρεύματα, μορφές και δομές της γερμανικής λογοτεχνίας του 18^{ου} αιώνα,
- να προσεγγίζουν με επιστημονικό τρόπο κείμενα της γερμανικής λογοτεχνίας του 18ου αιώνα, αναγνωρίζοντας θεματικές και μορφικές ιδιαιτερότητες και να τα εντάσσουν στα ιστορικά και λογοτεχνικά συμφραζόμενα,
- να εφαρμόζουν στην πράξη εργαλεία λογοτεχνικής ανάλυσης,
- να επεξεργάζονται τη σχετική γερμανόφωνη βιβλιογραφία.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Συγκριτική Φιλολογία DLY 27

Διδάσκουσα Ε. Πετροπούλου

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους φοιτητές στη θεωρία και την πράξη της συγκριτικής φιλολογίας. Έτσι, αρχικά θα ασχοληθούμε με την ιστορία του κλάδου και θα εξετάσουμε σύγχρονες τάσεις και επιλεγμένα θέματα στη θεωρία της συγκριτολογίας, ενώ στη συνέχεια θα επικεντρωθούμε στην πράξη, στη βάση μιας παραδειγματικής συγκριτικής ανάλυσης δύο ή περισσότερων λογοτεχνικών κειμένων.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν την ιστορία του κλάδου και τα βασικά πεδία εφαρμογών του
- να κινούνται με άνεση στις σύγχρονες θεωρίες της συγκριτολογίας,
- να χρησιμοποιούν την δέουσα ορολογία
- να χρησιμοποιούν την κατάλληλη επιχειρηματολογία
- να ανταποκρίνονται σε συγκριτολογικούς προβληματισμούς
- να συσχετίζουν σύγχρονες συγκριτολογικές θεωρίες με λογοτεχνικά φαινόμενα, δηλαδή να εφαρμόζουν τη διδαχθείσα θεωρία στη λογοτεχνική πράξη, εντοπίζοντας μ.ά. και συγκλίσεις και αποκλίσεις, ομοιότητες και διαφορές στα υπό εξέταση κείμενα.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Γερμανικός Πολιτισμός DLY 29

Διδάσκων Μ. Μιχάλακι

Αυτό το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην πολιτική ιστορία και τον πολιτισμό των γερμανόφωνων χωρών. Παρουσιάζονται οι πιο σημαντικές πολιτικές και πολιτισμικές εξελίξεις από τη μεσαιωνική έως και τη σημερινή εποχή. Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή των βασικών γνώσεων του πολιτισμού, οι οποίες θεωρούνται απαραίτητες για την ιστορική προσέγγιση της γερμανόφωνης λογοτεχνίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να κατανοούν και να εφαρμόζουν σωστά βασικές πολιτικές και πολιτισμικές έννοιες, χαρακτηριστικές για την ιστορία των γερμανόφωνων χωρών

- να συνδέουν συγκεκριμένα γεγονότα, άτομα και έργα με αντίστοιχες εποχές της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών, όπως και με συγκεκριμένες εξελίξεις και τάσεις, χαρακτηριστικές για τις αντίστοιχες εποχές.

HAUPTSTUDIUM 5ο-7ο Εξάμηνο

Γλωσσολογία

A Ομάδα

Ζητήματα Γερμανικής Σύνταξης DGA 33

Διδάσκων Β. Λέχνερ

Το μάθημα ασχολείται με θεμελιώδεις ιδιότητες της σύνταξης της Γερμανικής γλώσσας, με ιδιαίτερη προσοχή στις διαφορές ανάμεσα στα Γερμανικά και στα Ελληνικά. Στην διάρκεια του μαθήματος, θα εισαχθούν και καινούργιες μέθοδοι ανάλυσης των προτάσεων. Στα θέματα συμπεριλαμβάνονται η σύνταξη των αναφορικών προτάσεων, των απαρεμφάτων και των παρεμφατικών συμπληρωματικών προτάσεων, τα πλεοναστικά, η παθητικοποίηση, τα μέσα αποθετικά ρήματα, οι μη εκπεφρασμένοι όροι (sich), η επιλογή βοηθητικού, οι δομές αποτελέσματος και η παραγωγική μορφολογία (προθήματα μεταβατικότητας, ονοματοποιήσεις, μετοχές).

Οι φοιτητές που θα ολοκληρώσουν με επιτυχία το σεμινάριο θα έχουν τις εξής ικανότητες:

- Θα γνωρίζουν τις συντακτικές αναλύσεις συγκεκριμένων δομών της Γερμανικής γλώσσας
- Θα αναγνωρίζουν τα βασικά συντακτικά χαρακτηριστικά μιας ανάλυσης
- Θα μπορούν να περιγράψουν μια απλή συντακτική ανάλυση και να εκφράσουν την περιγραφή τους με δικά τους λόγια
- Θα έχουν τις βάσεις για την απαγωγική, αναλυτική επιχειρηματολογία: την ικανότητα να διακρίνουν και να επιλέγουν μεταξύ διαφορετικών θεωριών και να αιτιολογούν την επιλογή τους.
- Θα μπορούν να διαβάζουν και να κατανοούν απλά κείμενα από την ειδική βιβλιογραφία της σύνταξης.

Τρόπος εξέτασης: ασκήσεις για το σπίτι, γραπτή εργασία

Φωνητική-Φωνολογία DGA 30

Διδάσκουσα Ε. Μπαλάση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η παρουσίαση των σημαντικών θεωρητικών εξελίξεων στον κλάδο της Φωνολογίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτητές είναι σε θέση

- να γνωρίζουν τις σημαντικότερες εξελίξεις στη δομική φωνολογία, τη γενετική φωνολογία και τη μετρική φωνολογία
- να αναλύουν φωνολογικά φαινόμενα διαφόρων γλωσσών

Τρόπος εξέτασης: προφορική εξέταση ή γραπτή εργασία

Κειμενογλωσσολογία DGA 35

Διδάσκων Γ. Τάιζεν

Φρασεολογία DGA 38

Διδάσκων Μ. Χρύσου

Η Φρασεολογία ως πεδίο έρευνας των στερεότυπων εκφράσεων ή φρασεολογισμών αποτελεί έναν από τους νεότερους κλάδους της Γλωσσολογίας. Στο πλαίσιο της Συγκριτικής Φρασεολογίας αντιπαραβάλλονται τα φρασεολογικά (υπο)συστήματα δύο ή περισσότερων γλωσσών ή γλωσσικών ποικιλιών με στόχο τη διαπίστωση των ομοιοτήτων και διαφορών τους, ενώ τα πορίσματά της είναι σημαντικά για τη Φρασεογραφία, τη Διδακτική της ξένης γλώσσας και τη Μετάφραση. Στόχο του σεμιναρίου αποτελεί η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τις βασικές έννοιες της Φρασεολογίας και τις μεθόδους της Συγκριτικής Φρασεολογίας. Για αυτόν τον σκοπό εξετάζονται επιλεγμένα φρασεολογικά υποσυστήματα της Γερμανικής και Ελληνικής ως προς την διαγλωσσική συγκριτική τους διάσταση.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να

- περιγράφουν τις ιδιαιτερότητες των φρασεολογισμών και να τους διακρίνουν από τα ελεύθερα λεξικά συντάγματα βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων,

- ταξινομούν τους φρασεολογισμούς με βάση τη μορφή, το περιεχόμενο και τη χρήση τους,
- επεξεργάζονται μοντέλα συγκριτικής ανάλυσης και να περιγράφουν επιμέρους κριτήρια για την διαγλωσσική αντιπαραβολή,
- αντιπαραβάλουν φρασεολογικά υποσυστήματα της Γερμανικής και Ελληνικής διερευνώντας συστηματικά ομοιότητες και διαφορές και να διατυπώνουν συμπεράσματα σχετικά με τον βαθμό της διαγλωσσικής ισοδυναμίας.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

B Ομάδα

Εμπειρική Γλωσσολογική Έρευνα DGB 44

Διδάσκουσα Ε. Μπαλάση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ενασχόληση με την εμπειρική γλωσσολογική ανάλυση για να μπορούν οι φοιτητές/φοιτητές να διεξάγουν δικές τους γλωσσολογικές έρευνες που αφορούν σε συγκεκριμένα γλωσσολογικά φαινόμενα του προφορικού λόγου της γερμανικής γλώσσας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτητές είναι σε θέση

- να εξακριβώνουν γλωσσικά φαινόμενα σε αυθεντικό γλωσσικό προφορικό υλικό
- να αναλύουν στατιστικά συγκεκριμένα γλωσσικά φαινόμενα που εμφανίζονται σε γλωσσικό υλικό
- να ενσωματώνουν τις στατιστικές αναλύσεις γλωσσικών φαινομένων σε δικές τους επιστημονικές εργασίες

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εργασία

Γ Ομάδα

Φιλοσοφία της Γλώσσας DGC 47

Διδάσκων Β. Λέχνερ

Η ανάλυση της φυσικής γλώσσας κατέχει κεντρική θέση όχι μόνο στην γλωσσολογία, αλλά και στην αναλυτική φιλοσοφία. Η φιλοσοφία της γλώσσας ασχολείται ιδιαίτερα με την σχέση ανάμεσα την γλώσσα και την σκέψη, όσο και με τον τρόπο με το οποίο περιορίζεται η αντίληψη της πραγματικότητας από την γλώσσα. Το μάθημα προσφέρει μια εισαγωγή στο πλαίσιο της οποίας θα εξεταστούν, μεταξύ άλλων, τα εξής ερωτήματα: Πώς χαρακτηρίζεται η φυσική γλώσσα; Επηρεάζει η γλώσσα την σκέψη; Υπάρχει μια σιωπηλή γλώσσα της σκέψης; Υπάρχουν ανεξέφραστες σκέψεις ή αδιανόητη γλώσσα; Τι είναι μια μετάφραση σε μια διαφορετική γλώσσα; Είναι δυνατό να υπάρχει αλάνθαστη μετάφραση; Ποιά σχέση έχει η γλώσσα με άλλα διανοητικά συστήματα (όραση, αίσθηση προσανατολισμού, κτλ...); Διαφέρουν οι γλωσσικές από τις μη γλωσσικές πράξεις; Στηρίζεται η επικοινωνία των ζώων στις ίδιες ή παρόμοιες Αρχές με αυτές των φυσικών γλωσσών; Οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση του θέματος που απασχολεί σήμερα ιδιαίτερα την έρευνα εάν η ανθρώπινη γλώσσα είναι (α) ένα συμβολικό σύστημα (παρόμοιο με το πρόγραμμα των υπολογιστικών γλωσσών), (β) ένα σύστημα που στηρίζεται στην στατιστική εκμάθηση ή (γ) ένα κοινωνικό φαινόμενο και μόνο.

Οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο αποκτούν γνώση και δυνατότητα να εφαρμόζουν αυτή τη γνώση στους ακόλουθους τομείς:

- Τα θεμέλια της αναλυτικής φιλοσοφίας, οντολογίας και βιογλωσσολογίας
- Διαφορές και ομοιότητες στις μεθόδους της γλωσσολογίας και της φιλοσοφίας
- Επιχειρηματολογία στη Φιλοσοφία, τη Γλωσσολογία και τη Βιολογία
- Επιστημονική μεθοδολογία (ερμηνεία των δεδομένων, διατύπωση υποθέσεων και θεωριών, έλεγχος των συνεπειών μιας θεωρίας)

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Δ Ομάδα

Σχεδιασμός και οργάνωση μαθημάτων DGD 52

Διδάσκουσα Δ. Βηδενμάιερ

Κεντρική θέση στην εκπαίδευση των καθηγητών της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας καταλαμβάνει η ικανότητα σχεδιασμού και οργάνωσης μαθημάτων. Το σεμινάριο στοχεύει στο να αναπτύξουν οι φοιτητές/τριες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τον σχεδιασμό και την οργάνωση του ξενόγλωσσου μαθήματος. Αντικείμενο διερεύνησης αποτελούν οι δυνατότητες προαγωγής των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων κατανόησης/παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου καθώς και η εξάσκηση επιμέρους ικανοτήτων όπως της λεξιλογικής και γραμματικής ικανότητας με βάση κατάλληλα κείμενα. Προς την κατεύθυνση αυτή οι φοιτητές/τριες θα εξετάσουν τη θέση των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων και ικανοτήτων στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ) και στο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ). Επίσης, θα εξοικειωθούν με τις αρχές οργάνωσης του μαθήματος και με τις ποικίλες στρατηγικές που προάγουν την αυτενέργεια των μαθητών. Τέλος, θα έχουν την ευκαιρία να εφαρμόσουν τις θεωρητικές αρχές σχεδιάζοντας και διεξάγοντας με βάση το παράδειγμα της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας μία διδακτική ενότητα, η οποία θα αποτελέσει αφορμή για την συσχέτιση θεωρίας και διδακτικής πράξης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- περιγράψουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων και ικανοτήτων και να αναγνωρίζουν τη θέση τους στο ΚΕΠΑ και στο ΕΠΣ-ΞΓ,
- να επιλέγουν κατάλληλα (συμβατικά ή πολυτροπικά) κείμενα ως αφορμές ανάπτυξης των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων και ικανοτήτων με βάση τις αρχές της διαφοροποιημένης μάθησης και της διαθεματικότητας,
- να περιγράψουν δυνατότητες οργάνωσης του ξενόγλωσσου μαθήματος σε διακριτές φάσεις και να συστηματοποιούν τις ποικίλες στρατηγικές κατανόησης και παραγωγής κειμένου,

- να σχεδιάζουν και να διεξάγουν μικροδιδασκαλίες δομώντας το μάθημα σε φάσεις και επιλέγοντας με κατάλληλο τρόπο εποπτικά μέσα καθώς και μορφές (συν)εργασίας στην τάξη,
- να αναστοχάζονται σχετικά με την εφαρμογή των θεωρητικών αρχών στη διδακτική πράξη αξιολογώντας τα αποτελέσματα της διδασκαλίας και να αναθεωρούν επιλογές που συνδέονται με τον αρχικό σχεδιασμό της διδακτικής ενότητας.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Νέες Τεχνολογίες στην εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας DGD 54

Διδάσκων Μ. Χρύσου

Η γόνιμη αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στο μάθημα αποτελεί βασικό στοιχείο της εκπαίδευσης καθηγητών ξένων γλωσσών. Το μάθημα στοχεύει στο να αναπτύξει στους/στις φοιτητές/τριες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες σχετικά με την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στο μάθημα της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας. Προς την κατεύθυνση αυτή οι φοιτητές/τριες θα ευαισθητοποιηθούν ως προς τη θέση των ψηφιακών τεχνολογιών στο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ) και θα εξοικειωθούν με τη θεωρητική προσέγγιση του Εποικοδομητισμού, στην οποία βασίζεται το ΕΠΣ-ΞΓ. Επίσης, θα δοκιμάσουν τη χρήση ψηφιακών εργαλείων στην πράξη και θα διερευνήσουν δυνατότητες προαγωγής της γλωσσικής ικανότητας στο πλαίσιο ενός σχεδίου εργασίας (Projekt), το οποίο ως μορφή ανοικτής μάθησης προάγει την αυτενέργεια και προσφέρει το κατάλληλο παιδαγωγικό-διδακτικό πλαίσιο για την ενσωμάτωσή των ψηφιακών τεχνολογιών στο μάθημα της ξένης γλώσσας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να

- περιγράψουν τις βασικές αρχές του Εποικοδομητισμού, να εντοπίζουν τη σχέση τους με το ΕΠΣ-ΞΓ, να εξετάζουν κριτικά και να αναπλαισιώνουν παραδοσιακές στάσεις απέναντι στη διαδικασία μάθησης και τους ρόλους εκπαιδευτικού και μαθητών στη σχολική τάξη,

- αναστοχάζονται για την συμβολή των νέων τεχνολογιών στην υλοποίηση των αρχών του ΕΠΣ-ΞΓ και να διερευνούν δυνατότητες ενσωμάτωσης ψηφιακών εργαλείων στο μάθημα της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας,
- χειρίζονται στην πράξη ψηφιακά εργαλεία και να τα αξιοποιούν με παιδαγωγικά κατάλληλο τρόπο στο πλαίσιο ενός σχεδίου εργασίας,
- σχεδιάζουν συνεργατικά, να διεξάγουν και να αξιολογούν ψηφιακά υποστηριζόμενα σχέδια εργασίας με βάση τις γνώσεις και τη βιωματική εμπειρία που αποκτούν στο σεμινάριο.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Ανάπτυξη Λεξιλογικής Ικανότητας DGD 61

Διδάσκουσα Ρ. Πορτζ

Η έννοια 'λεξιλογική ικανότητα' συμπεριλαμβάνει γνώσεις και δεξιότητες του ομιλητή και του μαθητή μιας γλώσσας που αφορούν το λεξιλόγιο και το χειρισμό του με σκοπό τη διατύπωση της σκέψης και την πραγμάτωση επικοινωνιακών προθέσεων. Η σύγχρονη διδακτική ξένων γλωσσών προωθεί την ανάπτυξη αυτής της ικανότητας, όπως και τα αναλυτικά προγράμματα και τα διδακτικά βιβλία της δημόσιας εκπαίδευσης που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ).

Το μάθημα αυτό έχει σκοπό την ενασχόληση των φοιτητών με ποικίλα λεξιλογικά φαινόμενα της Γερμανικής, από μονωμένες λέξεις, λεξικές συνάψεις έως και στερεότυπες φράσεις και φρασεολογισμούς, υπό το πρίσμα του τύπου και της σημασίας τους καθώς και των σημασιολογικών σχέσεων μεταξύ των λέξεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο λεγόμενο βασικό και αναπτυγμένο λεξιλόγιο της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας, τον τρόπο παρουσίασης του στη διδακτική ύλη και στα μονόγλωσσα μαθητικά λεξικά της Γερμανικής. Επίσης τίθεται το θέμα της σύνδεσης μεταξύ πρώτης και 1^{ης}/2^{ης} ξένης γλώσσας σε ότι αφορά το νοητικό λεξιλόγιο των μαθητών.

Με σκοπό την ανάπτυξη της διδακτικής και μεθοδολογικής ικανότητάς τους, οι φοιτητές θα επιχειρήσουν τον σχεδιασμό διδακτικών ενοτήτων γύρω από επιλεγμένα λεξιλογικά φαινόμενα, απευθυνόμενοι είτε σε αρχάριους είτε σε προχωρημένους μαθητές της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας στην Ελλάδα.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να ορίζουν την έννοια 'λεξιλογική ικανότητα', γενικά και με ειδική αναφορά στη διδακτική ξένων γλωσσών
- να περιγράφουν λεξιλογικά φαινόμενα της Γερμανικής υπό το πρίσμα της σημασίας και της καταλληλότητας τους για διδακτικοποίηση
- να αναλύσουν και να στοχάζονται τα περιεχόμενα των αναλυτικών προγραμμάτων, διδακτικών βιβλίων και του ΚΕΠΑ σχετικά με το θέμα της προώθησης της λεξιλογικής ικανότητας
- να σχεδιάζουν διδακτικές ενότητες που αφορούν την ανάπτυξη της λεξιλογικής ικανότητας στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες των μαθητών με πρώτη γλώσσα τα Ελληνικά.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση και γραπτή εργασία

Ανάπτυξη Φωνολογικής Ικανότητας DGD 62

Διδάσκουσα Ε. Μπαλάση

Το σεμινάριο στοχεύει στο να αναπτύξουν οι φοιτήτριες/φοιτητές γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με την ανάπτυξη της φωνολογικής ικανότητας στο μάθημα της Γερμανικής ως Ξένης Γλώσσας. Αποκτώντας τις κατάλληλες θεωρητικές γνώσεις οι φοιτητές/φοιτήτριες θα είναι σε θέση να διδάξουν αποτελεσματικά την προφορά της γερμανικής γλώσσας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτητές είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τα σημαντικότερα αποτελέσματα των ερευνών που αφορούν στην εκμάθηση του φωνητικού και φωνολογικού επιπέδου της ξένης γλώσσας,
- να γνωρίζουν τους τρόπους διερεύνησης των λαθών προφοράς ομιλητών μιας ξένης γλώσσας,
- να γνωρίζουν τα λάθη προφοράς (στο φωνητικό και φωνολογικό επίπεδο) που ενδεχομένως μπορούν να εμφανιστούν σε Έλληνες ομιλητές της γερμανικής γλώσσας,
- να γνωρίζουν την τυπολογία των ασκήσεων που χρησιμοποιείται κατά τη διδασκαλία της προφοράς στο μάθημα της ξένης γλώσσας,

- να δημιουργήσουν δικές τους ασκήσεις προφοράς λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, το επίπεδο γλωσσομάθειας (σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες) και τη μητρική γλώσσα των ομιλητών,
- να αξιολογούν τις ασκήσεις προφοράς που εμφανίζονται στα διδακτικά βιβλία για τη Γερμανική ως ξένη γλώσσα.

Τρόπος εξέτασης: Προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Λογοτεχνία

A Ομάδα

Διαφωτισμός / Θύελλα και Ορμή DLA 60

Διδάσκων Β. Μπέννιγκ

Το πρώιμο επιστολιμαίο μυθιστόρημα του Goethe Τα πάθη του νεαρού Βερθέρου αποτελεί ένα από τα γνωστότερα κείμενα της γερμανόφωνης λογοτεχνίας. Το μάθημα έχει ως στόχο να εισαγάγει τους συμμετέχοντες στην εποχή της Θύελλας και Ορμής, στη βιογραφία του Goethe, σε βασικές φιλοσοφικές αντιλήψεις της εποχής (Herder, Rousseau), στον προβληματισμό του προσδιορισμού του λογοτεχνικού είδους, αλλά και σε θέματα όπως η πρόσληψη της βίβλου και της ελληνικής αρχαιότητας στην εποχή του Goethe. Θα ασχοληθούμε ακόμη με την πρόσληψη και την επιρροή του έργου στην εποχή του. Η ανάγνωση του μυθιστορήματος θα επικεντρωθεί στα θεωρητικά σχέδια 'φύση/πολιτισμός' και 'ενθουσιώδης έρωτας', καθώς και στον τρόπο συγκρότησης του 'μεγαλοφυή' χαρακτήρα και στα θέματα της 'αμαρτίας' και της 'θυσίας' (αυτοκτονία). Παράλληλα θα εξεταστεί η έννοια της τέχνης στο μυθιστόρημα.

Νατουραλισμός / Fin de siècle / Εξπρεσιονισμός DLA 64

Διδάσκουσα Α. Αντωνοπούλου

Το σεμινάριο παρέχει αρχικά μια συνοπτική εικόνα για τα λογοτεχνικά ρεύματα που αναπτύσσονται στη γερμανόφωνη λογοτεχνία μεταξύ 1880 και 1920 (Νατουραλισμός, Ιμπρεσιονισμός, Φουτουρισμός, Ντανταϊσμός, Εξπρεσιονισμός

κ.ά.) με στόχο να αναδείξει τις προγραμματικές αρχές και τα βασικά χαρακτηριστικά τους. Θα εμβαθύνει ωστόσο στην παρουσίαση δύο ρευμάτων: α) του Νατουραλισμού, εστιάζοντας στη διερεύνηση της «ποιητικής» του, όπως αυτή διατυπώνεται στα θεωρητικά κείμενα βασικών του εκπροσώπων (Zola, Holz), καθώς και στην ανάλυση νατουραλιστικών δραμάτων των H. Ibsen, G. Hauptmann και A. Holz / J. Schlaf και β) του Εξπρεσιονισμού, εστιάζοντας στην ανάδειξη βασικών όψεων της αισθητικής και της θεματικής του. Μεγαλούπολη, φύση, πόλεμος, αφαίρεση, διάλυση του εγώ είναι τα θέματα που θα μας απασχολήσουν με βάση την ανάλυση χαρακτηριστικών έργων, μεταξύ άλλων των G. Benn, G. Heym, G. Trakl και με παράλληλες αναφορές στην εξπρεσιονιστική ζωγραφική και στο εξπρεσιονιστικό φιλμ.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν και να μπορούν να παρουσιάσουν τα αισθητικά χαρακτηριστικά των ρευμάτων του κλασικού μοντερνισμού
- να εμβαθύνουν σε ζητήματα του Νατουραλισμού και του Εξπρεσιονισμού με την ικανότητα να συνδέουν θεωρητικές αρχές με την ανάλυση κειμένων
- προκειμένου για τον εξπρεσιονισμό να μπορούν να παρουσιάσουν τους τρόπους έκφρασής του και σε άλλες τέχνες (ζωγραφική, κινηματογράφο)
- να μπορούν να εργαστούν αυτόνομα πάνω σε ένα επιλεγμένο θέμα και να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα στο μάθημα
- να συγγράψουν μια επιστημονική εργασία μικρής έκτασης πάνω σε ένα επιλεγμένο θέμα

Τρόπος αξιολόγησης: Προφορική παρουσίαση και τελική γραπτή εργασία.

Λογοτεχνία μετά το 1945 DLA 67

Διδάσκουσα Ο. Λασκαρίδου

Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι το γερμανόφωνο μεταπολεμικό θέατρο. Μεταξύ άλλων θα ασχοληθούμε με τα εξής έργα: Friedrich Dürrenmatt, *Der Besuch der alten Dame* (1956), Max Frisch, *Biedermann und die Brandstifter* (1958), Thomas Bernhard, *Vor dem Ruhestand*(1979), Rolf Hochhuth, *Der Stellvertreter* (1963),

Heinar Kipphardt, In der Sache J. R. Oppenheimer (1964), Peter Weiss, Marat/Sade (1964), Heiner Müller, Der Auftrag (1979), Peter Handke, Publikumsbeschimpfung (1966) und Botho Strauß, Kaldewey, Farce (1981) – έργα τα οποία αντιδρούν, το καθένα με τον τρόπο του, στο επικό θέατρο του Brecht. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η ενασχόληση τόσο με τη θεωρία του Brecht όσο και με τις θεωρητικές απόψεις για το θέατρο των εν λόγω συγγραφέων.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν θέματα, περιεχόμενα, μορφές και δομές του μεταπολεμικού γερμανόφωνου θεάτρου και να τα εντάσσουν στα πολιτισμικά και λογοτεχνικά τους συμφραζόμενα,
- να χειρίζονται κατηγορίες και εργαλεία ανάλυσης θεατρικών κειμένων,
- να αποτιμούν κριτικά τη σχέση ανάμεσα σε λογοτεχνική θεωρία και την πράξη,
- να εργάζονται αυτόνομα με τη σχετική βιβλιογραφία.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση ή εξέταση και γραπτή εργασία

B Ομάδα

Λογοτεχνία και Φύλο DLB 72

Διδάσκουσα Α. Αντωνοπούλου

Ήδη στο πλαίσιο των αμερικάνικων γυναικείων σπουδών (Women's Studies), που σηματοδοτούν και την έναρξη των φεμινιστικών σπουδών στα τέλη της δεκαετίας του 1960 τονιζόταν ότι η λογοτεχνία δεν είναι κάτι ουδέτερο, αλλά ένα μέσον το οποίο παράγει και αναπαράγει τις ιεραρχικές σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα. Από τις γυναικείες σπουδές που αντιλαμβάνονταν το φύλο βιολογικά προέκυψαν οι Gender Studies, οι σπουδές φύλου, στις οποίες το φύλο νοείται ως μια κοινωνικά κατασκευασμένη κατηγορία για να αντικατασταθούν και αυτές στη σημερινή μετα-φεμινιστική εποχή από τις Queer Studies οι οποίες επανεξετάζουν κριτικά τα θέματα φύλο και ταυτότητα.

Το σεμινάριο παρουσιάζει συνοπτικά τους βασικούς σταθμούς αυτής της εξέλιξης και τις αντίστοιχες θεωρίες. Επί τη βάσει των θεωριών αυτών θα αναλυθούν στη συνέχεια επιλεγμένα κείμενα από τη γερμανόφωνη λογοτεχνία.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν την ιστορία, το περιεχόμενο και τους στόχους ενός σχετικά σύγχρονου κλάδου σπουδών, των σπουδών φύλου
- να έχουν έναν ικανοποιητικό βαθμό εξοικείωσης με τις βασικές του θεωρίες
- να αναλύουν κείμενα βασιζόμενοι στις σχετικές θεωρίες
- να είναι ευαισθητοποιημένοι για θέματα παρουσίασης των φύλων στη λογοτεχνία
- να εργαστούν αυτόνομα πάνω σε ένα επιλεγμένο θέμα και να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα στο μάθημα
- να συγγράψουν μια επιστημονική εργασία πάνω σε ένα επιλεγμένο θέμα

Τρόπος εξέτασης: Προφορική παρουσίαση και τελική γραπτή εργασία.

Ελληνική Αρχαιότητα στη Γερμανική Λογοτεχνία DLB 74

Διδάσκουσα Κ. Μητραλέξη

Το μάθημα αναφέρεται σε μια ιδιαίτερα σημαντική παράμετρο της γερμανικής λογοτεχνίας: τη διαχρονικά σταθερή πρόσληψη της ελληνικής αρχαιότητας στη γερμανική γραμματεία, από την εποχή της Αναγέννησης και του Ουμανισμού ως τις μέρες μας, με διαφορετικό κάθε χρονική στιγμή πρόσημο και περιεχόμενο ανάλογα με τις εκάστοτε ιστορικές, κοινωνικές και πνευματικές προϋποθέσεις. Στην διαδικασία αυτή εξέχουσα θέση έχουν η πρόσληψη και το πρότυπο της ελληνικής αρχαιότητας κατά την εποχή του Γερμανικού Κλασικισμού από τους δύο βασικούς εκπροσώπους του, Johann Wolfgang Goethe και Friedrich Schiller, ενώ για τους σύγχρονούς τους Friedrich Hölderlin και Heinrich von Kleist η αναφορά στο ίδιο πρότυπο οδηγεί σε εντελώς διαφορετικές αναγνώσεις και ενσωμάτωσή του στον δικό τους λογοτεχνικό λόγο. Για τους έλληνες φοιτητές η αναφορά στην αρχαιότητα ανακαλεί στοιχεία της ίδιας τους της ταυτότητας, αφού η αρχαιότητα, και μάλιστα σύμφωνα με την πρόταση ανάγνωσής της κατά τον 18ο και τον 19ο αιώνα στην Ευρώπη, αποτέλεσε βασικό συστατικό της ταυτότητας του νεοελληνικού κράτους. Η

ενασχόληση με τους τρόπους πρόσληψής της στη γερμανική λογοτεχνία του τέλους του 18ου και των απαρχών του 19ου αιώνα αποτελεί ως εκ τούτου απαραίτητη γνώση και προσφέρει τη δυνατότητα θεώρησης και κατανόησης τόσο των επιλεγμένων σημαντικών έργων της γερμανικής γραμματείας όσο και της γενικότερης διαφοροποιημένης λειτουργίας του προτύπου της αρχαιότητας σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα.

Στο μάθημα θα ασχοληθούμε κυρίως με τη διεξοδική ανάλυση των ακόλουθων δύο δραματικών έργων: "Ιφιγένεια στην Ταυρίδα" (Iphigenie auf Tauris) του Johann Wolfgang Goethe και "Πενθεσίλεια" (Penthesilea) του Heinrich von Kleist. Παρέχεται η βασική δευτερογενής βιβλιογραφία (έντυπα, διαδικτυακές πηγές), οι φοιτητές καθοδηγούνται στην αναζήτηση περαιτέρω πηγών ανάλογα με το θέμα που θα επιλέξουν προς διερεύνηση, ενώ το μάθημα υποστηρίζεται από την ηλεκτρονική τάξη.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν θέματα, περιεχόμενα, μορφές και δομές της πρόσληψης της αρχαιότητας στη γερμανική λογοτεχνία και να τα εντάσσουν στα πολιτισμικά και λογοτεχνικά τους συμφραζόμενα, με έμφαση στα τέλη του 18ου και τις απαρχές του 19ου αιώνα,
- να εφαρμόζουν θεωρητικά μοντέλα ανάλυσης πάνω σε συγκεκριμένα κείμενα επεκτείνοντας ταυτόχρονα τις γνώσεις τους πάνω στην ιστορία της λογοτεχνίας,
- να εργάζονται αυτόνομα χρησιμοποιώντας τη σχετική δευτερογενή βιβλιογραφία και να συγκεντρώνουν και να αξιολογούν τα κατάλληλα επιστημονικά δεδομένα,
- να παρουσιάζουν α) με τη μορφή προφορικής εισήγησης και β) με τη μορφή γραπτής εργασίας τα πορίσματα της έρευνάς τους.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Θεωρία Λογοτεχνικών Ειδών III: Δράμα DLB 76

Διδάσκουσα Α. Καρακάση

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο την τραγωδία και στόχο να ευαισθητοποιήσει τους φοιτητές σε ζητήματα λογοτεχνικής γλώσσας καθώς να τους εξοικειώσει με μοντέλα ανάλυσης του δραματικού λόγου που προκύπτουν από τις σύγχρονες εξελίξεις στην επιστημονική έρευνα. Μέσω της κριτικής παρουσίασης διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων του δραματικού λόγου οι φοιτητές αφενός θα ανακαλέσουν τις γνώσεις τους από προηγούμενα μαθήματα (π.χ. Θεωρία της Λογοτεχνίας, Εισαγωγή στην Επιστήμη της Λογοτεχνίας II), αφετέρου δε θα τις επεκτείνουν εξειδικεύοντας τις στο τομέα του δράματος. Σε αυτό το πλαίσιο οι φοιτητές

- θα γνωρίσουν νέα θεωρητικά εργαλεία ερμηνείας τα οποία θα δοκιμάσουν κατόπιν στην πράξη.
- Η κατανόηση των θεωρητικών εργαλείων θα τους καταστήσει ικανούς να εφαρμόσουν αυτόνομα αυτά τα θεωρητικά μοντέλα σε δραματικά κείμενα της επιλογής τους
- δίνοντας τους την δυνατότητα να τα αναλύουν και να τα ερμηνεύουν επιχειρηματολογώντας επιστημονικά.

Το μάθημα έχει σεμιναριακό χαρακτήρα και στο πλαίσιο της διδασκαλίας θα εκπονηθούν ατομικά ή ομαδικά project, τα οποία θα παρουσιαστούν ενώπιον των συμμετεχόντων.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εργασία, προφορική παρουσίαση.

Λογοτεχνία και Ανθρωπολογία DLB 77

Διδάσκων Μ. Weitz

Στα πλαίσια αυτού του μαθήματος θα παρουσιαστούν διαφορετικές ανθρωπολογικές θεωρίες της λογοτεχνίας. Αρχικά θα εξετάσουμε τι μπορεί να σημαίνει η Ανθρωπολογία στο επίπεδο των λογοτεχνικών σπουδών. Θα παρουσιαστούν διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις της λογοτεχνίας. Κατά το δεύτερο μισό του εξαμήνου θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε πως αυτές οι προσεγγίσεις θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στην ερμηνευτική διαδικασία. Το πλήρες πρόγραμμα του μαθήματος θα γίνει γνωστό στην πρώτη συνάντηση.

Γ Ομάδα

Διδακτική Λογοτεχνικών Κειμένων II DLC 79

Διδάσκων Σ. Λίντινγκερ

Σκοπός του μαθήματος είναι να αναδείξει την σημασία των λογοτεχνικών κειμένων, η οποία δεν περιορίζεται μόνον στις φιλολογικές σπουδές. Η ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων μπορεί να αποβεί ιδιαιτέρως γόνιμη στη διδασκαλία της Γερμανικής τόσο κατά την εκμάθηση γλώσσας όσο και κατά την εξοικείωση με τον «ξένο» πολιτισμό. Το μάθημα αποσκοπεί να αξιοποιήσει τις δυσκολίες που ανακύπτουν κατά την εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Έτσι το μάθημα στοχεύει στην ελαχιστοποίηση των δυσκολιών κατανόησης που προκύπτουν από την έλλειψη γνώσεων σε πολιτισμικά θέματα. Αφετέρου η χρήση λογοτεχνικών κειμένων κατά την εκμάθηση γλώσσας αποτελεί προτέρημα καθώς η ανάγκη ερμηνείας και προσέγγισης των κειμένων αποτελεί στον ίδιο βαθμό πρόκληση ακόμη και γι' αυτούς που χρησιμοποιούν την γερμανική γλώσσα ως μητρική. Συνεπώς η διαφοροποίηση ανάμεσα σε γερμανόφωνους και μη-γερμανόφωνους ελαχιστοποιείται με τη χρήση λογοτεχνικών κειμένων στο μάθημα εκμάθησης γλώσσας. Με βάση τα παραπάνω οι φοιτητές θα διδαχθούν πώς να εντάσσουν στο μάθημά τους λογοτεχνικά κείμενα διαφορετικών ειδών (πρόζα, δράμα, ποίηση).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να ανακαλούν τις προηγούμενες γνώσεις τους από το πεδίο της φιλολογίας και να τις εφαρμόζουν στον τομέα της διδακτικής
- να εφαρμόζουν τα λογοτεχνικά κείμενα στην διδακτική πράξη
- να κατανοούν, να ερμηνεύουν και να θεωρητικοποιούν λογοτεχνικά κείμενα υπό την προοπτική της χρήσης τους στην εκμάθηση γλώσσας.
- να διαχωρίζουν και να κατηγοριοποιούν τα κείμενα ανάλογα με τη δυνατότητα χρήσης τους στο γλωσσικό μάθημα και να τα αξιολογούν ως προς τη δυσκολία τους και την καταλληλότητά τους για διαφορετικά γλωσσικά και ηλικιακά επίπεδα
- να σχεδιάζουν αυτόνομα μια μικροδιδασκαλία, αξιοποιώντας τις τεχνικές και

στρατηγικές που θα έχουν διδαχτεί.

- να εκτιμούν και να προβλέπουν πιθανές δυσκολίες κατά τη διδακτική διαδικασία
- να ελέγχουν και να αξιολογούν το διδακτικό (τους) εγχείρημα
- να εκθέσουν με τη μορφή παρουσίασης τη μικροδιδασκαλία τους στο πλαίσιο της σεμιναριακής ομάδας καθώς και να συντάξουν ακαδημαϊκή εργασία, στην οποία θα πρέπει να εκθέσουν την πρόταση διδασκαλίας τους, να την παρουσιάσουν με την κατάλληλη επιχειρηματολογία και να τη συνδέσουν με την κατάλληλη θεωρία.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Δ Ομάδα

Γερμανική Ιστορία DLD 82

Διδάσκων Μ. Μιχάλσκι

Αντικείμενο αυτού του μαθήματος είναι μια συγκεκριμένη εποχή της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών. Με αυτόν τον τρόπο οι φοιτητές συμπληρώνουν παραδειγματικά τις γνώσεις που απέκτησαν στο μάθημα «Γερμανικός Πολιτισμός». Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις πολιτικές συνθήκες και εξελίξεις της εν λόγω εποχής και η ευαισθητοποίησή τους ως προς τη σημασία της εποχής για το σύνολο της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών.

Στο χειμερινό εξάμηνο 2014-15 ασχολούμαστε με τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο από την άποψη της Γερμανικής Αυτοκρατορίας και της Αυστρο-Ουγγαρίας (1914-1918). Θεματική του μαθήματος θα αποτελέσουν (πέρα από τις πολιτικές και στρατιωτικές εξελίξεις), και οι πολιτισμικές και νοητικές αιτίες, καθώς και οι συνέπειες του πολέμου.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να αντιλαμβάνονται και να κατανοούν, στο πλαίσιο της ανάλυσης συγκεκριμένων φαινομένων του πολιτισμού και της λογοτεχνίας, τις πολιτικές συνθήκες και εξελίξεις, χαρακτηριστικές για την αντίστοιχη εποχή

- να διερευνούν αυτόνομα και άλλες εποχές της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση

Ιστορία των Ιδεών DLD 85

Διδάσκων Μ. Μιχάλσκι

Αντικείμενο αυτού του μαθήματος είναι ένα συγκεκριμένο φαινόμενο της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών, στο οποίο συνδέονται διαφορετικοί παράγοντες όπως η πολιτική, η φιλοσοφία, η επιστήμη, η θρησκεία, η λογοτεχνία και η τέχνη. Με βάση τις γνώσεις που απέκτησαν στο μάθημα «Γερμανικός Πολιτισμός» και στις εισαγωγές στην ιστορία της γερμανικής λογοτεχνίας, οι φοιτητές αντιμετωπίζουν τη διαδικασία, μέσα από την οποία η αλληλεπίδραση διαφορετικών παραγόντων διαμορφώνει ένα συγκεκριμένο πολιτισμικό περιβάλλον ή μια συγκεκριμένη νοοτροπία. Σκοπός του μαθήματος είναι η ευαισθητοποίηση των φοιτητών για την πολυπλοκότητα του εν λόγω φαινομένου της ιστορίας των ιδεών και για τη θέση του μέσα στο σύνολο της ιστορίας των γερμανόφωνων χωρών.

Στο χειμερινό εξάμηνο 2014-15 ασχολούμαστε με «δεξιές» ιδεολογίες στη Γερμανική Αυτοκρατορία, τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης και του Τρίτου Ράιχ (1871-1945). Το κύριο ενδιαφέρον θα στραφεί στις διαφορές μεταξύ του «παλιού» και του «νέου» συντηρητισμού και του εθνικοσοσιαλισμού.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση

- να αντιλαμβάνονται και να κατανοούν, στο πλαίσιο της ανάλυσης συγκεκριμένων φαινομένων του πολιτισμού και της λογοτεχνίας, διάφορους παράγοντες της ιστορίας των ιδεών
- να διερευνούν αυτόνομα και άλλα θέματα της ιστορίας των ιδεών στις γερμανόφωνες χώρες

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εργασία

KURSBESCHREIBUNGEN

Sprachpraktische Übungen I-V DAY 01

Allgemeine Kursbeschreibung für alle Hauptkurse (SPÜ I – SPÜ IV)

Ziel des Studienprogramms „Sprachpraktische Übungen“ ist die sprachliche Weiterqualifizierung derjenigen Studenten, die nach der Zulassung zum Germanistikstudium mit studienbedingt zunehmend höheren Anforderungen an ihre praktischen Deutschkenntnisse konfrontiert werden und diesen zu entsprechen suchen. Das Angebot von Sprachkursen auf vier Niveaus - in allen vier Semestern des Grundstudiums dient der systematischen Unterstützung des Deutscherwerbs der Studierenden, mit dem Ziel der Festigung und des weiteren Ausbaus fortgeschrittener (Niveau C1) allgemeinsprachlicher kommunikativer Kompetenzen sowie des Aufbaus und der Festigung allgemeiner und fachspezifischer wissenschaftssprachlicher kommunikativer Kompetenzen.

Diese Kompetenzen sind ein wichtiges Instrumentarium für die erfolgreiche Durchführung des Studiums sowie auch die anschließende berufliche Entwicklung der Studenten.

Das Studienprogramm umfasst Hauptkurse und Sonder- bzw. Spezialkurse (s. unten unter Kursbeschreibungen). In den SPÜ-Hauptkursen I bis IV erfolgt prinzipiell eine integrierte Behandlung der mündlichen und schriftlichen Fertigkeiten. Dies geschieht vor allem ausgehend von der Rezeption authentischer Texte zu Themen allgemeinen und studienbezogenen Interesses. Außerdem werden die sprachlichen Fähigkeiten integrativ gefördert, d.h. es werden sowohl die rezeptiven als auch die produktiven Fertigkeiten (d.h. sowohl das Hören und Lesen als auch das Sprechen und Schreiben) im Verbund geübt. Parallel zu den SPÜ-Lehrveranstaltungen ist zusätzliches Lernen zu Hause notwendig, um den Anforderungen der Prüfungen genügen zu können. Alle Informationen zum Lehrstoff pro Niveau (Beispiele von Texten, Übungen usw.) und zum Bewertungsverfahren sind in detaillierter Form dem Kompendium zur Sprachpraxis von Karvela/Weitz/Rizou (2013) sowie dem Studienführer zur

Sprachpraxis von Portz/Karvela (2013, 2. Aufl.) zu entnehmen. Im Folgenden werden für jeden SPÜ-Kurs die Kursbeschreibungen in Kürze angeführt.

Kursbeschreibungen im Einzelnen für jeden SPÜ-Kurs

Hauptkurse

Sprachpraktische Übungen I (SPÜ I)

Der Kurs wendet sich in der Regel an Studenten des ersten Semesters, deren sprachliche Kompetenz dem Niveau B1 (A) entspricht, so wie dieses im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen (Europarat 2001) beschrieben wird. Texte vor allem aus den Themenbereichen Deutschlandkunde, Bildung und Erziehung, aktuelle Probleme und Interessen der Studenten werden behandelt und analysiert.

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- schriftliche Texte aus gedruckten und elektronischen Zeitungen und Texte allgemeinen Interesses aus den oben genannten Themenbereichen zu verstehen und zu bearbeiten,
- Texte mit einer klaren Gliederung zu verfassen (z.B. Aufsätze zu verschiedenen Themen, Lebenslauf, Bewerbungsschreiben, Leserbriefe und sonstige offizielle Briefe),
- den Inhalt eines gelesenen Textes mündlich wiederzugeben,
- sich über vertraute Themen mündlich zu verständigen (z.B. Alltag, persönliche Erfahrungen und Interessen, Freizeit),
- ihre Auffassungen zu einem Thema verständlich – schriftlich oder mündlich – zu äußern.

Kursleiterin: Ioanna Rizou

Sprachpraktische Übungen II (SPÜ II)

Der Kurs wendet sich an Studenten, deren sprachliche Kompetenz dem Niveau B1 (B) entspricht, so wie dieses im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für

Sprachen beschrieben wird. Es werden Texte allgemeinen Interesses aus der gedruckten und elektronischen Presse behandelt sowie Texte in einfacher Wissenschaftssprache (bzw. gehobener Allgemeinsprache) vor allem aus den Bereichen Bildung und Erziehung und Fremdsprachenlernen. Besonderer Schwerpunkt wird auf die Erweiterung des Wortschatzes gelegt (Wortfamilien, Synonyme, Antonyme).

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- schriftliche Texte aus den oben genannten Bereichen zu verstehen und zu bearbeiten,
- Wortschatzübungen zu lösen sowie einzelne Wörter und Phrasen textbezogen anders zu formulieren,
- Texte mit klarer Gliederung und angemessenem Wortschatz zu verfassen, in denen etwas beschrieben, beurteilt, geschlussfolgert wird, Ideen angeführt und Lösungen zu einem Problem vorgeschlagen werden,
- Interviews und mündliche Kurzreferate zu einem Thema sowie die anschließende Diskussion zu verstehen und sich dabei mit einem kurzen Beitrag/einer kurzen Frage zu beteiligen,
- einen Zeitungstext oder ein Thema mündlich darzustellen und an der anschließenden Diskussion auf einfache Fragen zu antworten,
- Tabellen, Statistiken, Diagramme etc. mündlich zu versprachlichen.

Kursleiterin: Ioanna Rizou

Sprachpraktische Übungen III (SPÜ III)

Der Kurs wendet sich an Studenten, deren sprachliche Kompetenz dem Niveau B2 entspricht, so wie dieses im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen beschrieben wird. Ab SPÜ-Niveau III verlagert sich der Schwerpunkt zunehmend auf die Schriftlichkeit und dabei insbesondere auf den wissenschaftssprachlichen Ausdruck. Die Mündlichkeit wird ab diesem Niveau speziell bezogen auf das Referat und auf Beiträge zu einer weiterführenden Diskussion dazu behandelt. Dies geschieht auch vorbereitend auf die mündliche

Prüfung, die zum Abschluss des Sprachpraxis-Programms (SPÜ-Programms) auf SPÜ-Niveau IV verlangt wird.

Der Lehrstoff umfasst Sachtexte auf B2-Niveau und Texte in allgemeiner Wissenschaftssprache aus den einzelnen Gebieten des Germanistikstudiums (z.B. Geschichte, Übersetzungswissenschaft, Fremdsprachenlehren und -lernen). Bezogen auf die schriftliche Ausdrucksfähigkeit werden vor allem diejenigen Ausdrucksformen geübt, die anhand einer Textvorlage realisiert werden, z.B. die Zusammenfassung von Sachtexten und wissenschaftsorientierten Texten, die Texterweiterung und die Kommentierung eines Textes hinsichtlich seiner These(n).

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- Sachtexte und wissenschaftsorientierte Texte aus den einzelnen Gebieten des Germanistikstudiums zu verstehen und zu bearbeiten,
- die wichtigsten Inhaltspunkte eines Sachtextes oder eines wissenschaftsorientierten Textes schriftlich zusammen zu fassen,
- dabei geeignete Redemittel zu gebrauchen, um den Gedankengang des Autors eines gelesenen Textes verständlich wieder zu geben,
- sich wissenschaftssprachlich, wenn auch mit einigen Schwächen, zu äußern, wenn sie sich auf Texte der Fachliteratur beziehen und diese kommentieren,
- einen einfachen wissenschaftlichen Text mündlich darzustellen und auf entsprechende Fragen zu antworten.

Kursleiter: Michael Weitz

Sprachpraktische Übungen IV (SPÜ IV)

Der Kurs versteht sich als Fortsetzung des Kurses SPÜ III und entspricht dem Niveau C1, so wie dieses im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen beschrieben wird. Besonderer Schwerpunkt wird auf das Verstehen, Analysieren und Verwenden der geschriebenen Wissenschaftssprache gelegt. Zum Lehrstoff gehören vor allem wissenschaftliche Texte oder auch leichtere Fachtexte aus den einzelnen Gebieten des Germanistikstudiums (z.B. Sprachwissenschaft, Literaturwissenschaft, Fremdsprachendidaktik).

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- Texte aus der allgemeinen Wissenschaftssprache oder auch leichtere Fachtexte aus den Geisteswissenschaften zu verstehen und zu bearbeiten,
- die Thesen des Autors eines gelesenen Textes zu kommentieren,
- ihre eigene These schriftlich zu formulieren und sie mit Argumenten zu begründen, indem sie die entsprechenden Redemittel gebrauchen,
- einen geschriebenen Text in eine andere Textsorte umzuwandeln (Textsortenwechsel),
- den Inhalt eines Sachtextes oder eines wissenschaftlichen Textes aus den Geisteswissenschaften mündlich zu präsentieren und auf entsprechende Fragen zu antworten,
- sich wissenschaftssprachlich – mündlich oder schriftlich verständlich zu äußern.

Kursleiter: Michael Weitz

Spezialkurse

Grundlagen der Grammatik

Ziel dieses Spezialkurses, der sich an diejenigen Studierenden wendet, die an den Hauptkursen SPÜ I und SPÜ II teilnehmen, ist die Wiederholung und Festigung wichtiger grammatischer Phänomene der deutschen Grammatik, die auf dem Niveau B (B1-B2) gelehrt werden (z.B. Adjektivdeklination, Modalverben, Passiv, Präpositionen, Präpositionalphrasen).

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- die grammatische Theorie und die Regeln der behandelten Phänomene zu kennen (Kognitivierung),
- die Theorie und die Regeln in der Praxis anzuwenden und entsprechende Übungen zu lösen,
- die grammatische Terminologie der behandelten Phänomene zu kennen und zu benutzen,

- ihre Kenntnis der grammatischen Theorie allgemein beim Erlernen des Deutschen als Fremdsprache nutzbar zu machen, u.a. auch um Interferenzfehler aus dem Griechischen vermeiden zu können.

Kursleiter: Jannis Loukisis

Wissenschaftssprachliche Strukturen

Ziel dieses Spezialkurses auf Niveau C (C1-C2), der sich an diejenigen Studierenden wendet, die an den Hauptkursen SPÜ III und SPÜ IV teilnehmen, ist die Vermittlung all jener Phänomene der Grammatik, denen man häufig in wissenschaftlichen Texten begegnet, und einer größeren Vertrautheit mit den lexikalischen, syntaktischen, textuellen und stilistischen Kennzeichen der deutschen Wissenschaftssprache. Niveau des Kurses ist das Niveau C (C1-C2).

Nach dem erfolgreichen Abschluss sind die Studenten in der Lage:

- die behandelten Phänomene in wissenschaftlichen Texten zu erkennen,
- die entsprechende grammatische Terminologie zu beherrschen (deklaratives Wissen),
- geeignete Umformungen durchzuführen, um etwas zu paraphrasieren, ohne dass der Sinn verändert wird (prozedurales Wissen),
- intratextuelle Beziehungen zwischen einzelnen Wörtern oder Phrasen und ihre Funktion innerhalb eines Textes zu erkennen (z.B. Anaphorik, Kataphorik),
- intertextuelle Beziehungen herzustellen (z.B. Texte vergleichen, direkt oder indirekt zitieren),
- beim Verfassen eigener Texte wissenschaftssprachliche Strukturen angemessen zu gebrauchen (z.B. Fachliteratur wiedergeben und kommentieren, kurze Hausarbeiten verfassen).

Kursleiterin: Ioanna Rizou

Mündlicher Ausdruck im akademischen Bereich

Ziel dieses Spezialkurses, der sich ebenfalls an diejenigen Studierenden wendet, die parallel am Hauptkurs SPÜ III oder SPÜ IV teilnehmen, ist die Entwicklung der

mündlichen Sprachkompetenz im akademischen Bereich. Außer der Technik des Präsentierens von Kurzreferaten werden hier auch die Fähigkeiten zum Diskutieren und Argumentieren trainiert. Informationen über den Lehrstoff, Beispiele für Kurzreferate, Redemittel der Meinungsäußerung etc. finden sich im Kompendium zur Sprachpraxis von Karvela/Weitz/ Rizou (2013). Im Studienführer zur Sprachpraxis von Portz/Karvela (2013, 2. Aufl.) finden sich auch Informationen über die mündliche Prüfung und die Bewertungskriterien.

Nach dem erfolgreichen Abschluss des Kurses sind die Studenten in der Lage:

- ein Kurzreferat über ein Thema aus den Gebieten des Germanistikstudiums (Sprach-, Literatur-, Übersetzungswissenschaft, Fremdsprachendidaktik) vorzubereiten und vorzutragen,
- die Technik der mündlichen Präsentation zu beherrschen (Struktur, Redemittel),
- ein Hand-out mit den wichtigsten Punkten des Referates zu verfassen,
- auf entsprechende Fragen in der anschließenden Diskussion zu antworten,
- auch selber Fragen an einen Referenten zu stellen,
- die Folien, die die Präsentation/den Vortrag eines anderen begleiten, zu beurteilen,
- Folien für eine eigene Präsentation anzufertigen und dabei zu wissen, worauf man achten, was man vermeiden sollte).

Kursleiter: Michael Weitz

Grundstudium

1.Semester

Linguistik

Einführung in die Linguistik DGY 10

Lehrkraft: Marios Chrissou

Die Linguistik oder Sprachwissenschaft bildet eine der zentralen Fachrichtungen der Germanistik. Ziel der Veranstaltung ist, die Studierenden in die Grundbegriffe der Linguistik, in ihre Theorie und Entwicklung, ihre Methoden und Forschungsergebnisse einzuführen. Dafür werden sich die Studierenden mit linguistischen Teildisziplinen wie die Semiotik, die Syntax, die Textlinguistik und die Soziolinguistik befassen und mit ihrer Terminologie vertraut werden. Ferner werden sie die Methoden dieser Teildisziplinen erarbeiten und sie anhand von konkreten Beispielen in die Praxis umsetzen.

Nach dem erfolgreichen Absolvieren des Seminars sollen die Studierenden in der Lage sein,

- die wichtigsten Teildisziplinen der Linguistik und ihre Entwicklung zu beschreiben,
- praktische Anwendungsbereiche der Linguistik aufzuzeigen und Definitionen von Sprache unter Einsatz verschiedener Kriterien zu formulieren,
- die Grundbegriffe der Linguistik zu beschreiben und anhand geeigneter Beispiele aus dem Deutschen zu veranschaulichen,
- einfache Sprachphänomene unter Einsatz angemessener linguistischer Methoden und wissenschaftlicher Terminologie zu analysieren.

Prüfungsform: schriftliche Klausur

Morphologie DGY 11

Lehrkraft: Christina Alexandris

Ziel des Kurses ist es, ein Grundwissen über die Basiselemente und Grundprinzipien der Morphologie zu schaffen. Die Morpheme werden als Basiselemente der Wortstruktur analysiert und die Morphemkategorien werden in Zusammenhang mit den Wortbildungsprozessen beschrieben, vor allem in der morphosyntaktischen Ebene, aber auch in Hinsicht auf die Phonologie und die Semantik.

Lernziele:

- Die Studierenden haben Grundkenntnisse über die Basiselemente und Grundprinzipien der Morphologie
- Sie verstehen die Beziehungen der Morphologie mit anderen Forschungsbereichen der Sprachwissenschaft

Leistungsnachweis durch schriftliche Prüfung

Literatur

Zeitgenössische Literatur DLY 25

Lehrkräfte: Olga Laskaridou/Michael Weitz

Als Einstieg in das Literaturstudium verfolgt diese Veranstaltung hauptsächlich zwei Ziele: Es sollen die wichtigsten Tendenzen und Autoren der deutschsprachigen Literatur nach 1945 vorgestellt und der selbstständige, kritische Umgang mit ausgewählten literarischen Texten (Lyrik, Prosa und Dramatik) geübt werden.

Am Ende der Veranstaltung sind die Studierenden in der Lage,

- wichtige Strömungen und Tendenzen, Formen und Strukturen der deutschsprachigen Nachkriegsliteratur zu erkennen und zu beschreiben,
- wichtige Gattungsmerkmale in literarischen Texten zu identifizieren,
- Inhalte, Themen und Schreibtechniken, die für die Nachkriegsliteratur charakteristisch sind, zu vergleichen und in den (literar-)historischen Kontext einzubetten,

- grundlegende literaturwissenschaftliche Analysetechniken selbstständig anzuwenden,
- sich mit deutschsprachiger Sekundärliteratur auseinanderzusetzen.

Leistungsnachweis: Klausur

Einführung in die Literaturwissenschaft I DLY 20

Lehrkräfte: Wilhelm Benning/Evi Petropoulou

In diesem Einführungskurs werden Grundbegriffe der Literaturwissenschaft vorgestellt und an Beispielen aus der deutschen Literatur (kurze Texte und Textauszüge) erprobt und eingeübt. Ziel des Kurses ist die Entwicklung der Fähigkeit zum eigenständigen Umgang mit Literatur. Im Mittelpunkt des Interesses stehen kleinere literarische Formen (wie etwa Metapher oder Symbol).

Einführung in die Theorie und Praxis des Übersetzens DLY 28

Lehrkraft: Anastasia Daskaroli

Die Vorlesung setzt sich zum Ziel, einen repräsentativen Überblick über die wichtigsten Theorien zu geben, die zur Behandlung praktischer Übersetzungsprobleme entwickelt worden sind. Übersetzungsprobleme haben deutsche Übersetzer und Übersetzungstheoretiker schon seit den ersten Anfängen der Entwicklung der deutschen Sprache zur Schriftsprache und sie stellen weiterhin einen Forschungsgegenstand der heutigen Übersetzungswissenschaft dar. An Hand von Übersetzungsbeispielen aus einem weiten Spektrum verschiedener Textsorten wird der vielschichtige Begriff der Übersetzung analysiert und von anderen Bearbeitungsformen schriftlicher Texte differenziert, es werden die Problematik der Definition des Übersetzens und die Anforderungen zur Herstellung von Äquivalenzbeziehungen zwischen Ausgangs- und Zielsprachetext sowie die soziale, interkulturelle und internationale Rolle des Übersetzers vorgestellt.

Während der Vorlesung werden die Studenten

- Übersetzungsverfahren erkennen und bestimmen

- die Anforderungen zur Bearbeitung und Interpretation von Ausgangssprachetexten kennen lernen, um sie in die Zielsprache zu übersetzen
- Übersetzungsaufgaben lösen

Nach Vollendung der Vorlesungsreihe sind die Studenten in der Lage

- Ausgangssprachetexte mit ihren entsprechenden Zielsprachetexten zu vergleichen
- Möglichkeiten für die Behandlung von Übersetzungsproblemen auf denotativer, konnotativer, pragmatischer und formalästhetischer Ebene zu organisieren und zu systematisieren
- die übersetzerischen Äquivalenzforderungen für verschiedene Textsorten zu hierarchisieren

Leistungsnachweis: Schriftliche Klausur

3.Semester

Linguistik

Lexikologie DGY 14

Lehrkraft: Renate Portz

Die Vorlesung behandelt zentrale Fragestellungen der Lexikologie, die das Wesen und die Funktion der Wörter (Lexeme) sowie die Organisiertheit des Wortschatzes bzw. des mentalen Lexikons betreffen. Des Weiteren werden Phänomene der lexikalischen Variation und des lexikalischen Wandels analysiert sowie auch des Wortschatzausbaus (durch Bildung neuer Lexeme, lexikalische Entlehnung/Rückentlehnung aus anderen Sprachen) und der semantischen Erweiterung monosemer und polysemer Lexeme (durch ihren metonymischen und metaphorischen Gebrauch).

Nach erfolgreicher Teilnahme sind die Studenten in der Lage

- zentrale Begriffe der Lexikologie zu bestimmen

- die wichtigsten Kriterien für die Analyse von Lexemen zu kennen
- diese Kriterien anzuwenden für die Beschreibung lexikalischer Phänomene des Deutschen.

Leistungsnachweis: schriftliche Prüfung

Kontrastive Linguistik DGY 16

Lehrkraft: Ageliki Tsokoglou

In dieser Vorlesung befassen wir uns mit dem Vergleich der deutschen und griechischen Sprache im Rahmen der Generativen Grammatik, mit dem Ziel Unterschiede und Gemeinsamkeiten festzustellen, zu beschreiben und zu analysieren. Dabei wird die Prinzipien- und Parameter-Theorie (Chomsky 1981, 1986) dargestellt. Insbesondere wird auf die Prinzipien (X-bar-Theorie, Rektionstheorie, Theta-Theorie, Kasustheorie, Kontrolltheorie, Bewegungen) eingegangen, indem das Verhältnis der beiden Sprachen zu diesen Prinzipien aufgezeigt wird, während gleichzeitig der Schwerpunkt auf die Untersuchung bestimmter Parameter gelegt wird.

Einführung in das wissenschaftliche Arbeiten DAY 02

Lehrkraft: Joachim Theisen

Wer studiert, muss nicht nur allerhand lernen, sondern auch Lernen lernen und lernen, wie sie (er) mit dem Gelernten umgeht. Das Gelernte soll nämlich nicht nur (in Prüfungen) korrekt wiedergegeben werden, sondern man muss schon während des (Haupt-)Studiums selbst am wissenschaftlichen Gespräch teilnehmen (können). Dieses Gespräch wird sowohl mündlich als auch schriftlich geführt: mündlich in Form von Referaten sowie den anschließenden Diskussionen im Seminar und schriftlich in Form von Seminararbeiten und der Diplomarbeit. Eine wesentliche Voraussetzung ist, mit Gelesenem und Gehörtem (in Vorlesungen und Seminaren) kritisch umzugehen und sinnvolle Fragen zu stellen. Das gilt sowohl für die Diskussion an der Uni, als auch für den Umgang mit literarischen und wissenschaftlichen Texten.

All das hat aber auch materiale Voraussetzungen: Wo und wie findet man wissenschaftliche Literatur? Wie wird sie zitiert? Wie geht man mit Informationen aus dem Internet um?

Wer die Veranstaltung erfolgreich absolviert hat, ist in der Lage,

- wissenschaftliche Literatur zu finden,
- sich in einer Bibliothek zurechtzufinden,
- kritisch mit wissenschaftlicher Literatur umzugehen,
- Literatur richtig zu zitieren,
- ein Handout zu entwerfen,
- ein Referat zu halten,
- eine Seminararbeit zu schreiben.

Während des Semesters sind zwei bis drei (kurze) Hausaufgaben zu machen; als Abschlussprüfung findet eine schriftliche Klausur statt.

Das Bestehen dieses Seminars ist Voraussetzung für die Teilnahme am Hauptstudium.

Literatur

Literatur des 18. Jahrhunderts DLY 22

Lehrkräfte: Katherina Mitrallexi / Stefan Lindinger

Gegenstand der Veranstaltung sind die Voraussetzungen und Grundpositionen der deutschen Literatur des 18. Jahrhunderts, konkret: der literarischen Strömungen der Aufklärung, des Sturm und Drang und der Klassik. Es werden repräsentative Textbeispiele aus den Bereichen der Poetik, der Lyrik, der Epik und des Dramas gemeinsam gelesen und interpretiert. Das 18. Jahrhundert bezeichnet in vieler Hinsicht einen Wendepunkt in der Geschichte der deutschen Literatur, es handelt sich um eine Zeit starker Veränderungen, als Folge der gesellschaftlichen und politischen Entwicklungen, die zur allmählichen Auflösung der Ständegesellschaft und zur Herausbildung der bürgerlich-egalitären Gesellschaft führen sollten. Es vollzieht sich ein Adressaten- und Funktionswandel der Dichtung, die nun andere Inhalte aufnimmt und neue Formen entwickelt, im Zuge der Tendenz, nicht mehr die adlige, sondern die bürgerliche Gesellschaft und Weltanschauung zu berücksichtigen. Seit der Mitte des Jahrhunderts werden in wenigen Jahrzehnten Schlüsseltexte der neueren deutschen Literatur und Ästhetik geschrieben, in einer Zeit, die sowohl von den Zeitgenossen als auch von Historikern und Literaturhistorikern als Beginn der modernen Zeit empfunden worden ist.

Die Veranstaltung bietet den Studenten einen Überblick über die Hauptströmungen der deutschen Literatur des 18. Jahrhunderts, teilweise in der Form einer Vorlesung und teilweise in der Form von Übungen, in denen repräsentative Textbeispiele, hauptsächlich aus dem Werk von Goethe und Schiller, detailliert analysiert werden. Die Übernahme von Referaten ist fakultativ. Eine Basisbibliographie steht den Studenten zur Verfügung, während die Veranstaltung auch als Eclass angeboten wird.

Am Ende der Veranstaltung sind die Studierenden in der Lage

- wichtige Strömungen und Tendenzen, Formen und Strukturen der deutschsprachigen Literatur des 18. Jahrhunderts zu erkennen und zu beschreiben,
- Inhalte, Themen und Schreibtechniken, die für die Epochen der Aufklärung, des Sturm und Drang und der Klassik charakteristisch sind, zu vergleichen und in den (literar-) historischen Kontext einzubetten,
- literaturwissenschaftliche Analysetechniken selbständig anzuwenden und
- sich mit der einschlägigen Sekundärliteratur auseinanderzusetzen.

Leistungsnachweis: Klausur

Einführung in die vergleichende Literaturwissenschaft DLY 27

Lehrkraft: Evi Petropoulou

In der Veranstaltung sollen verschiedene Tendenzen in der modernen Komparatistik (Vergleichenden Literaturwissenschaft) dargestellt und durch Beispiele aus den internationalen Literaturbeziehungen erläutert und veranschaulicht werden. Literarische Texte werden auf der Basis moderner Theorien der Komparatistik untersucht.

Deutsche Landeskunde DLY 29

Lehrkraft: Mark Michalski

Diese Lehrveranstaltung ist eine Einführung in die politische Geschichte und Kultur der deutschsprachigen Länder. Vom deutschen Mittelalter bis zur Berliner Republik werden die wichtigsten politischen und kulturellen Entwicklungen vorgestellt. Ziel der Lehrveranstaltung ist die Vermittlung des landeskundlichen Grundwissens, das für ein historisches Verständnis der deutschsprachigen Literatur notwendig ist.

Nach Absolvierung dieser Lehrveranstaltung sollen die Studenten in der Lage sein

- politische und kulturelle Grundbegriffe, die für die Geschichte der deutschsprachigen Länder spezifisch sind, zu verstehen und richtig anzuwenden
- bestimmte Ereignisse, Personen und Werke auf bestimmte Epochen der Geschichte der deutschsprachigen Länder sowie auf entsprechende epochenspezifische Entwicklungen und Tendenzen zu beziehen

Leistungsnachweis: Schriftliche Klausur

Hauptstudium 5. und 7. Semester

Linguistik

Gruppe A

Themen der Deutschen Syntax DGA 33

Lehrkraft: Winfried Lechner

Das Seminar befasst sich mit grundlegenden Eigenschaften der deutschen Syntax, mit besonderem Augenmerk auf sprachspezifische Unterschiede zwischen Deutsch und Griechisch. Dabei werden auch neue Methoden zur Analyse von Sätzen vorgestellt. Themen umfassen die Syntax von Relativsätzen, infinitiven und finiten Komplementen; Expletiva; Passiv, Mediale, Deponensverben; implizite Argumente (sich); Auxiliarselektion; Resultativkonstruktionen und derivationale Morphologie (transitivierende Präfixe, Nominalisierungen, Partizipien).

Erfolgreiche Teilnehmer des Seminars werden mit folgenden Fertigkeiten vertraut gemacht:

- Syntaktische Analyse ausgewählter Konstruktionen des Deutschen
- Erkennen der zentralen syntaktischen Eigenschaften einer Analyse
- Beschreibung einer einfachen syntaktischen Analyse in eigenen Worten
- Grundlagen der deduktiven, analytischen Argumentation: die Fähigkeit, zwischen unterschiedlichen Theorien zu unterscheiden, und diese Entscheidung auch zu begründen.
- Lesen und Verstehen einfacher Texte aus der syntaktischen Fachliteratur

Prüfungsmodus: Hausübungen, schriftliche Arbeit

Phonetik / Phonologie DGA 30

Lehrkraft: Evi Balassi

Gegenstand des Seminars ist die Beschäftigung mit wichtigen theoretischen Entwicklungen in der Phonologie.

Nach erfolgreicher Teilnahme an der Veranstaltung

- besitzen die Studierenden die Kenntnis über die wichtigsten Entwicklungen in der strukturalistischen Phonologie, der generative Phonologie sowie der Silbenphonologie
- sind die Studierenden in der Lage, phonologische Phänomene verschiedener Sprachen zu analysieren.

Prüfungsform: Mündliche Prüfung oder schriftliche Hausarbeit

Textlinguistik DGA 35

Lehrkraft: Joachim Theisen

Lange Zeit galt in der Linguistik der Satz als größte (grammatische) Einheit. Als nicht nur (Sprach-)Philosophen, sondern auch Sprachwissenschaftler begannen, Sprechakte unter die Lupe zu nehmen, und als auch schriftliche Sprache wieder linguistikfähig geworden war, stellte sich die Frage, wie Texte eigentlich funktionieren. Soweit es sich um literarische Texte handelte, hatte man schon eine Menge Erfahrung gesammelt – seit den ersten Interpretationen der Homerischen Epen vor ungefähr 2500 Jahren. Welchen Gesetzmäßigkeiten folgen aber „Alltagstexte“, „Gebrauchstexte“, z.B. Nachrichten, Werbeanzeigen, Busfahrpläne,

Wetterberichte usw. Gibt es solche Gesetzmäßigkeiten überhaupt – zum Beispiel so etwas wie eine „Textgrammatik“ und wie sieht die möglicherweise aus?

Die Textlinguistik beschäftigt sich seit einem guten halben Jahrhundert unter ganz unterschiedlichen Fragestellungen mit kürzeren und längeren Texten. Wir werden das in diesem Seminar auch tun.

Wer erfolgreich daran teilgenommen hat, ist u.a. in der Lage

- Texte unterschiedlicher Textsorten angemessen zu analysieren,
- Alltagstexte in ihrer Machart zu durchschauen,
- verschiedene Textsorten zu beschreiben und voneinander abzugrenzen.

Nachweis: Referat und Seminararbeit oder Klausur. Regelmäßige Teilnahme ist notwendig.

Phraseologie: Kontrastive Phraseologie DGA 38

Lehrkraft: Marios Chrissou

Die Phraseologie als Forschungsfeld der festen Wortverbindungen oder Phraseologismen bildet eine der neueren linguistischen Teildisziplinen. Im Rahmen der Kontrastiven Phraseologie werden die phraseologischen (Sub)Systeme zweier oder mehrerer Sprachen bzw. Sprachvarietäten miteinander verglichen, um ihre Ähnlichkeiten und Unterschiede herauszustellen. Ihre Forschungsergebnisse sind für die Phraseographie, die Fremdsprachendidaktik und die Übersetzungswissenschaft wichtig. Ziel des Seminars ist, die Studierenden in die Grundbegriffe der Phraseologie und die Methoden der Kontrastiven Phraseologie einzuführen. Ein Praxisbezug wird hergestellt, indem ausgewählte phraseologische Subsysteme des Deutschen und des Griechischen interlingual kontrastiert werden.

Nach dem erfolgreichen Absolvieren des Seminars werden die Studierenden in der Lage sein,

- die besonderen Merkmale von Phraseologismen zu beschreiben und sie von freien Wortverbindungen anhand konkreter Kriterien zu unterscheiden,
- Phraseologismen auf der Grundlage ihrer formalen, semantischen und pragmatischen Dimension zu klassifizieren,
- Äquivalenzmodelle für den Sprachkontrast zu erarbeiten und die eingesetzten Kriterien für den interlingualen Vergleich zu beschreiben,

- phraseologische Subsysteme des Deutschen und des Griechischen zu konfrontieren, um Ähnlichkeiten bzw. Unterschiede systematisch zu erfassen und auf ihren Äquivalenzgrad zu schließen.

Prüfungsform: Referat, schriftliche Seminararbeit

Gruppe B

Empirische Sprachanalyse DGB 44

Lehrkraft: Evi Balassi

Gegenstand des Seminars ist der Erwerb von Kenntnissen zur Empirischen Sprachanalyse, so dass die Studierenden am Ende des Seminars in der Lage sind, eigene linguistische Untersuchungen zu einem bestimmten Phänomen des gesprochenen Deutsch durchzuführen.

Nach erfolgreicher Teilnahme am Seminar können die Studierenden

- sprachliche Phänomene in Korpora ermitteln
- sprachliche Phänomene in Korpora statistisch auswerten
- statistische Auswertungen sprachlicher Phänomene in eigenen wissenschaftlichen Texten einbetten und verarbeiten

Gruppe C

Sprachphilosophie DGC 47

Lehrkraft: Winfried Lechner

Die Analyse von menschlicher Sprache nimmt nicht nur in der Linguistik, sondern auch in der analytischen Philosophie eine zentrale Stelle ein. Sprachphilosophie befaßt sich insbesondere mit der Beziehung zwischen Sprache und Denken, sowie der Art und Weise, wie Sprache unsere Wahrnehmung der Welt organisiert. Der Kurs bietet eine Einführung, in deren Rahmen u.a. folgende Fragen nachgegangen werden wird: Was ist Sprache? Beinflußt Sprache das Denken? Gibt es eine Sprache der

Gedanken? Gibt es unaussprechbare Gedanken, oder undenkbbare Sprache? Wie verbindet uns Sprache mit der Welt? Was ist eine Übersetzung in eine andere Sprache? Kann es fehlerlose Übersetzungen geben? Was ist das Verhältnis zwischen Sprache und anderen mentalen Systemen (Sehen, Orientierungssinn)? Kann Sprache ohne Sprecher existieren? Was ist der Unterschied zwischen sprachlichem und nicht-sprachlichem Handeln? Basiert Tierkommunikation auf den gleichen oder ähnlichen Prinzipien wie menschliche Sprache? Die Antworten auf all diese Fragen tragen zu einem besseren Verständnis der wichtigen, in der heutigen Forschung intensiv diskutierten Debatte bei, ob es sich bei menschlicher Sprache um (i) ein symbolische Struktur (ähnlich einem Programm in den Computersprachen), um (ii) ein statistisch erlernbares System, oder um (iii) ein soziales Phänomen handelt.

Die Teilnehmer des Seminars erwerben aktives Wissen über:

- Grundlagen der analytischen Philosophie, Ontologie und Biolinguistik
- Unterschiede und Ähnlichkeiten in den Methoden der Linguistik und Philosophie
- Argumentation in Philosophie, Linguistik und Biologie
- die wissenschaftliche Methoden (Interpretation von Daten, Formulieren von Hypothesen und Theorien, Überprüfung von Konsequenzen einer Theorie)

Prüfungsmodus: Referat, schriftliche Arbeit

Gruppe D

Unterrichtsplanung und -Gestaltung: Textarbeit im Unterricht Deutsch als Fremdsprache DGD 52

Lehrkraft: Dafni Wiedenmayer

Eine zentrale Stellung in der Lehrerausbildung nimmt die Unterrichtsplanung und -gestaltung ein. Ziel des Seminars ist die Aneignung von Wissen und die Entwicklung von Fertigkeiten und Fähigkeiten für die Unterrichtsplanung und -gestaltung. Im Zentrum der Betrachtung stehen Möglichkeiten zur Förderung der rezeptiven kommunikativen Aktivitäten. Dafür werden die Studierenden die Stellung der

kommunikativen Aktivitäten im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen (GERfS) und im Gemeinsamen Rahmencurriculum für die Fremdsprachen (GRfF) erforschen. Zudem werden sie sich mit den theoretischen Grundlagen der Unterrichtsgestaltung und den vielfältigen Verstehensstrategien vertraut machen, die die Entwicklung von Lernautonomie begünstigen. Schließlich werden sie Gelegenheit haben, die theoretischen Grundlagen in der Praxis umzusetzen, indem sie Unterrichtseinheiten am Beispiel des Deutschen als Fremdsprache planen, durchführen und zum Anlass für das kritische Aufeinander beziehen von Theorie und Praxis nehmen.

Nach dem erfolgreichen Absolvieren des Seminars werden die Studierenden in der Lage sein,

- die Grundzüge der kommunikativen Aktivitäten und ihre Stellung im Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen (GERfS) sowie im Gemeinsamen Rahmencurriculum für die Fremdsprachen (GRfF) zu beschreiben,
- geeignete (konventionelle wie multimodale) Texte für die Entwicklung der rezeptiven kommunikativen Aktivitäten auf der Grundlage der Binnendifferenzierung und des fächerübergreifenden Lernens auszuwählen,
- Möglichkeiten für die Strukturierung des Unterrichts in klar abgegrenzten Phasen zu beschreiben und die Strategien der Textarbeit zu systematisieren,
- Unterrichtseinheiten unter Einsatz von angemessenen Phasen, Medien und Sozialformen zu gestalten und im Seminar zu erproben,
- über die Umsetzung der theoretischen Grundlagen in der Unterrichtspraxis zu reflektieren, indem sie die Unterrichtsergebnisse evaluieren und didaktische Entscheidungen der Unterrichtsplanung revidieren.

Prüfungsform: Referat, schriftliche Seminararbeit

Neue Technologien beim Fremdsprachenlernen: Digitale Lernwerkzeuge im Unterricht Deutsch als Fremdsprache DGD 54

Lehrkraft: Marios Chrissou

Der angemessene Einsatz neuer Technologien im Unterricht bildet einen wesentlichen Bestandteil der Lehrerausbildung. Ziel des Seminars ist die Aneignung von Wissen und die Entwicklung von Fertigkeiten und Fähigkeiten für den Einsatz neuer Technologien im Unterricht Deutsch als Fremdsprache. Dafür werden die Studierenden über den Stellenwert der neuen Technologien im Gemeinsamen Rahmencurriculum für die Fremdsprachen (GRfF) sensibilisiert und mit dem lerntheoretischen Ansatz des Konstruktivismus, auf dem das GRfF basiert, vertraut gemacht. Ferner werden sie den Einsatz digitaler Lernwerkzeuge im Seminar erproben und Möglichkeiten für die Entwicklung der Sprachfähigkeit im Rahmen eines Projekts erforschen. Die Projektarbeit als offene Lernform fördert die Lernautonomie und bietet den geeigneten pädagogisch-didaktischen Rahmen für die Integration digitaler Lernwerkzeuge in den Fremdsprachenunterricht.

Nach dem erfolgreichen Absolvieren des Seminars werden die Studierenden in der Lage sein,

- die Lernprinzipien des Konstruktivismus zu beschreiben, ihren Bezug zum GRfF zu erkennen und vor diesem Hintergrund traditionelle Haltungen gegenüber dem Lernprozess und den Rollen von Lehrperson und Schülern im Klassenzimmer kritisch zu überprüfen und neu zu definieren,
- über den Beitrag der neuen Technologien zur Umsetzung des GRfF in der Unterrichtspraxis zu reflektieren und Möglichkeiten für ihre Integration in den Unterricht Deutsch als Fremdsprache zu beschreiben,
- mit digitalen Lernwerkzeugen umzugehen und ihr Lernpotenzial im Rahmen von Projektarbeit pädagogisch sinnvoll zu nutzen,
- mediengestützte Projekte auf der Grundlage des angeeigneten Wissens und der Erfahrung, die sie im Seminar machen, kooperativ zu planen, durchzuführen und auszuwerten.

Prüfungsform: Referat, schriftliche Seminararbeit

Entwicklung lexikalischer Kompetenz DGD 61

Lehrkraft: Renate Portz

Der Begriff 'lexikalische Kompetenz' umfasst die Kenntnisse und Fertigkeiten von Sprechern und Lernern einer Sprache mit Bezug auf den Wortschatz und seine Handhabung zum Zweck der Formulierung von Gedanken und der Realisierung kommunikativer Intentionen. Die moderne Fremdsprachen-Didaktik fördert die Entwicklung dieser Kompetenz, ebenso auch die schulischen Rahmenpläne und die Lehrwerke des öffentlichen Bildungssystems, die sich nach den Vorgaben des Gemeinsamen Europäischen Rahmens für Sprachen (GERfS) richten.

Das Seminar hat als Ziel die Beschäftigung der Studenten mit einer Vielfalt von lexikalischen Phänomenen des Deutschen - angefangen von Einzelwörtern bis hin zu Phrasemen - unter dem Aspekt ihrer Form und Bedeutung sowie auch der semantischen Beziehungen zwischen ihnen. Besondere Beachtung soll dem sogenannten Grund- und Aufbauwortschatz des Deutschen als Fremdsprache (DaF) gewidmet werden, der Art seiner Darstellung und Behandlung in Lehrwerken und in einsprachigen DaF-Lernerwörterbüchern. Ebenso soll das Thema des Verbunds von Erstsprache und 1./2. Fremdsprache behandelt werden mit Bezug auf das mentale Lexikon von Lernern.

Mit dem Ziel der Entwicklung ihrer didaktischen und methodischen Kompetenz erproben die Studenten, zu ausgewählten lexikalischen Phänomenen didaktische Einheiten zu entwerfen, die sich an DaF-Lerner des Anfänger- und Fortgeschrittenenniveaus richten.

Nach erfolgreicher Teilnahme an diesem Seminar sind die Studenten in der Lage

- den Begriff 'lexikalische Kompetenz' allgemein und in Hinblick auf die Fremdsprachen-Didaktik zu bestimmen
- lexikalische Phänomene des Deutschen zu beschreiben hinsichtlich ihrer Wichtigkeit und Angemessenheit für eine Didaktisierung
- den Inhalt von schulischen Rahmenplänen, Lehrwerken und des GERfS zu analysieren und kritisch zu beurteilen in Bezug auf die Förderung der lexikalischen Kompetenz didaktische Einheiten zu entwerfen, die die Entwicklung der lexikalischen

- Kompetenz im Rahmen des DaF-Unterrichts fördern, mit besonderer Berücksichtigung der Bedürfnisse von Lernern mit Griechisch als Erstsprache.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Hausarbeit

Ausspracheschulung DGD 62

Lehrkraft: Evi Balassi

Gegenstand des Seminars ist der Erwerb von Kenntnissen zur Ausspracheschulung im Fremdsprachenunterricht, so dass die Studierenden am Ende des Seminars in der Lage sind, die Aussprache des Deutschen effektiv durch eigene Übungen zu unterrichten.

Nach erfolgreicher Teilnahme am Seminar besitzen die Studierenden die Kenntnis über

- die wichtigsten Ergebnisse der Untersuchungen zum phonetisch-phonologischen Fremdspracherwerb
- die Art und Weise, wie Aussprachefehler ermittelt werden können
- die eventuell auftretenden Aussprachefehler griechischer Deutschlerner
- die Übungstypologie der Ausspracheschulung

Prüfungsform: Mündliche Prüfung oder schriftliche Hausarbeit

Literatur

Gruppe A

Aufklärung/Sturm und Drang: Goethes Werther DLA 60

Lehrkraft: Wilhelm Benning

Goethes früher Briefroman Die Leiden des jungen Werthers ist einer der bekanntesten Texte der deutschsprachigen Literatur. Es wird in die Epoche des Sturm und Drang, in Goethes Biographie, in die Rezeption der Bibel und der griechischen Antike, in grundlegende philosophische Ansichten der Zeit (Herder, Rousseau), in die Genre-Problematik und in die Werther-Rezeption eingeführt. Der

Roman soll in Hinsicht vor allem auf die Konzepte ‚Natur/Kultur‘ und ‚schwärmerische Liebe‘, die Gestaltung des ‚Genie‘-Charakters und das Thema von ‚Sünde und ‚Opfer‘ (Selbstmord) gelesen werden. Gleichzeitig wird nach dem Entwurf eines Kunstbegriffs im Roman gefragt.

Naturalismus/Fin de siècle/Expressionismus DLA 64

Lehrkraft: Anastasia Antonopoulou

Die Vorlesung vermittelt zunächst einen Überblick über die literarischen Strömungen zwischen etwa 1880 und 1920 (Naturalismus, Impressionismus, Symbolismus, Dadaismus, Futurismus, Expressionismus u. a.) mit dem Ziel, ihre verschiedenen Programmatiken und ihre ästhetischen Charakteristika zu beleuchten. Den Schwerpunkt des Seminars bildet jedoch die Darstellung von zwei Strömungen: a) des Naturalismus, wobei die Erforschung seiner Poetik, wie sie in den theoretischen Schriften von Arno Holz formuliert wurde, sowie die Analyse naturalistischer Dramen (von H. Ibsen, G. Hauptmann und A. Holz/J. Schlaf) im Vordergrund stehen werden, und b) des Expressionismus, wobei die Grundaspekte seiner Ästhetik und Thematik vertieft werden. Großstadt, Natur, Landschaft, Abstraktion, Krieg und Ich-Zerfall sind die Themen, die uns auf der Basis der Analyse von Texten u.a von G. Benn, G. Heym und G. Trakl beschäftigen werden. Beispiele aus der expressionistischen Malerei und aus dem expressionistischen Film werden zum vollständigeren Verständnis der Strömung herangezogen.

Nach erfolgreicher Teilnahme an diesem Seminar sind die Studierenden in der Lage:

- die ästhetischen Charakteristika der Strömungen der klassischen Moderne darzustellen
- Fragen in Bezug auf Naturalismus und Expressionismus zu vertiefen
- Ausdrucksformen des Expressionismus auch bei anderen Künsten (Malerei, Film) darzustellen
- ein ausgesuchtes Thema selbstständig zu bearbeiten und die gewonnenen Erkenntnisse im Rahmen eines mündlichen Vortrags darzulegen

eine Hausarbeit zu einem ausgewählten Thema

Leistungsnachweis: Hausarbeit und Referat.

Literatur nach 1945 DLA 67

Lehrkraft: Olga Laskaridou

Im Mittelpunkt des Seminars steht das deutschsprachige Nachkriegstheater. U.a. sollen gelesen und interpretiert werden: Friedrich Dürrenmatt, Der Besuch der alten Dame (1956), Max Frisch, Biedermann und die Brandstifter (1958), Thomas Bernhard, Vor dem Ruhestand (1979), Rolf Hochhuth, Der Stellvertreter (1963), Heinar Kipphardt, In der Sache J. R. Oppenheimer (1964), Peter Weiss, Marat/Sade (1964), Heiner Müller, Der Auftrag (1979), Peter Handke, Publikumsbeschimpfung (1966) und Botho Strauss, Kalldewey, Farce (1981) – Stücke, die alle - jedes auf seine eigene Weise - auf das epische Theater Bertolt Brechts reagieren. Deswegen ist es angebracht, sowohl Brechts Theatertheorie wie auch dramentheoretische Überlegungen der behandelten Autoren in die Diskussion der Stücke miteinzubeziehen.

Bei erfolgreichem Abschluss des Seminars sind die Studierenden in der Lage,

- Themen, Inhalte, Formen und Strukturen des deutschsprachigen Nachkriegstheaters zu beschreiben und in den kultur- und literarhistorischen Kontext einzubetten,
- einschlägige Kategorien und Begriffe bei der Analyse dramatischer Texte anzuwenden,
- den Zusammenhang zwischen literarischer Theorie und Praxis zu beurteilen,
- sich kritisch mit einschlägiger Sekundärliteratur auseinanderzusetzen.

Leistungsnachweis: Referat oder mündliche Prüfung und schriftliche Hausarbeit

Gruppe B

Literatur und Geschlecht DLB 72

Lehrkraft: Anastasia Antonopoulou

Schon im Rahmen der amerikanischen Women's Studies, die den Anfang der feministischen Literaturwissenschaft in den späten 60er Jahren des vorigen

Jahrhunderts darstellen, wurde es klar, dass Literatur nicht neutral, sondern „geschlechtsgebunden geschrieben und gelesen wird und im kulturellen Kontext eines Herrschaftsverhältnisses zwischen den Geschlechtern Geschlechterbeziehungen widerspiegelt“ (Kate Millet). Aus den Women's Studies, die das Geschlecht biologisch betrachteten, sind die Gender Studies (wo Geschlecht als sozial bestimmte Kategorie wahrgenommen wird) entstanden, die wiederum in der heutigen postfeministischen Epoche durch die Queer-Theorien ersetzt worden sind. In den letztgenannten Theorien werden die Begriffe Geschlecht und Genderidentität in Frage gestellt. Die Veranstaltung informiert zunächst über die Entwicklung und die zentralen theoretischen Ansätze der Geschlechterstudien. Auf der Basis der dargestellten Theorien werden dann Texte deutschsprachiger Schriftsteller und Schriftstellerinnen analysiert.

Nach erfolgreicher Teilnahme an diesem Seminar sind die Studierenden in der Lage:

- die Geschichte, den Inhalt und die Ziele der Geschlechterstudien darzustellen
- mit den wichtigsten Theorien des Zweigs vertraut zu sein
- Texte nach den entsprechenden Theorien zu analysieren
- für die Darstellungsweisen der Geschlechter— in der Literatur sensibilisiert zu sein
- ein ausgewähltes Thema selbstständig zu bearbeiten und die gewonnenen Erkenntnisse im Rahmen eines mündlichen Vortrags darzulegen
- eine Hausarbeit zu einem ausgewählten Thema anzufertigen.

Leistungsnachweis: Hausarbeit und Referat.

Die griechische Antike in der deutschen Literatur DLB 74

Lehrkraft: Katherina Mitrallexi

Gegenstand dieser Veranstaltung ist die Antikerezeption in der deutschen Literatur seit der Renaissance, wobei der Schwerpunkt auf der Zeit der Weimarer Klassik liegt. Es wird nach den Funktionen antiker Sujets innerhalb der jeweiligen geschichtlichen Situation und nach der poetischen Konzeption gefragt, nach der Spannung zwischen einer normativen und einer historisch-methodischen Auffassung von der Antike oder zwischen einer affirmativen und einer kritischen Haltung der Schriftsteller gegenüber

der Antikenkonzeption der eigenen Zeit. Die Thematik ist für griechische Studierende besonders relevant, da seit der Gründung des neugriechischen Staates im 19. Jahrhundert die Antike, und zwar in der Auffassung der Philhellenen und der europäischen Klassik und Romantik, umstrittener Bestandteil der neugriechischen Identität ist. Die Antike und ihre Rezeption in der deutschen Literatur werden in dieser Veranstaltung in mehrfacher Spiegelung thematisiert.

Es werden zwei repräsentative dramatische Texte aus der Zeit der Weimarer Klassik und deren Umfeld eingehend analysiert: Johann Wolfgang Goethes Iphigenie auf Tauris und Heinrich von Kleists Penthesilea.

Bei erfolgreichem Abschluss des Seminars sind die Studierenden in der Lage

- Themen, Inhalte und Formen der Rezeption der griechischen Antike in der deutschen Literatur, insbesondere des ausgehenden 18. und des beginnenden 19. Jahrhunderts, zu beschreiben und in den kultur- und literarhistorischen Kontext einzubetten,
- einschlägige Kategorien und Begriffe bei der Analyse dramatischer Texte in historischer Perspektive selbstständig anzuwenden,
- sich kritisch mit der einschlägigen Sekundärliteratur auseinanderzusetzen,
- die Ergebnisse ihrer Recherche in einem wissenschaftlichen Kontext mündlich und schriftlich angemessen zu präsentieren.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Hausarbeit

Gattungstheorie III: Drama DLB 76

Lehrkraft: Katerina Karakassi

Gegenstand des Seminars sind die semantischen Abenteuer des Begriffs „Tragisch, Tragik“ von der griechischen Antike bis zum 20. Jahrhundert. Ziel ist es dabei, die semantischen Wandlungen des Begriffs nicht nur deskriptiv aufzuzeichnen, sondern auch in ihrer diskursiven Komplexität zu erhellen.

Die Tragödie, eine der ältesten Gattungen der Literaturgeschichte, markiert den Beginn der Poetik und der Literaturtheorie. Doch seit ihrem ersten Gebrauch in der griechischen Antike haben die Begriffe tragisch, Tragik, Tragödie verschiedene diskursive Felder betreten und unterlagen mit ihnen tiefgreifende Veränderungen.

Das eine umfasst die Fragen nach dem Sinn und der Wirkung der Kunst, sowie die Diskussion um die Mimesis und demnach um die Beziehung der Kunst zum Realen, zum Möglichen, zum Wahrscheinlichen, zum Idealen, zum Imaginären usw. Das andere betrifft die Welt und die sakralen und profanen Erklärungsversuche des Menschen, den Mythos, die Metaphysik, die Philosophie, die Wissenschaft. Wenn man dazu die sozial- politische Funktion des Theaters, sowie die Tragödie als ästhetisches Ereignis und Gesamtkunstwerk mitrechnet, merkt man, dass das Tragische sich als eine Schnittstelle von Diskursen (und performativen Handlungen) erweist, die um den Menschen kreisen und sein Selbstbildnis, sowie das Bild seines Kosmos mitbestimmen und widerspiegeln.

Die erste Hälfte des Seminars wird Formelementen und Wirkungsmechanismen, mythischen Prätexten und politische Kontexten gewidmet sein. Die zweite Hälfte des Seminars widmet sich Theorien des Tragischen seit der Renaissance und bis zur Moderne, wie etwa bei Boileau, Hume, Lessing, Hegel, Nietzsche und Szondi.

Leistungsnachweis: Hausarbeit und Referat

Literatur und Anthropologie DLB 77

Lehrkraft Michael Weitz

Im Rahmen dieses Kurses werden unterschiedliche anthropologische Literaturtheorien vorgestellt. Wir werden uns zunächst erarbeiten, was Anthropologie im Kontext von Studien zur Literatur überhaupt bedeuten kann. Verschiedene literaturtheoretische Ansätze werden dabei vorgestellt. In der zweiten Hälfte des Semesters wollen wir dann erproben, wie man diese Ansätze in die Interpretationsarbeit integrieren kann. Das konkrete Kursprogramm wird in der ersten Sitzung bekanntgegeben.

Gruppe C

Didaktik literarischer Texte II DLC 79

Lehrkraft: Stefan Lindinger

Ziel dieses Kurses ist es zu zeigen, wie die Relevanz literarischer Texte nicht auf das wissenschaftliche Studium angehender Literaturwissenschaftler beschränkt ist, sondern diese auch sehr gewinnbringend innerhalb des Sprach- und Landeskundeunterrichts für Deutschlernende eingesetzt werden können. Dabei sind folgende Schwierigkeiten, aber auch Chancen in Betracht zu ziehen: Neben den zu erwartenden sprachlichen Verständnisschwierigkeiten und der daraus resultierenden Gefahr, sich zu sehr auf Details oder den bloßen Handlungsablauf zu konzentrieren, ist zu beachten, dass den Deutschlernern oft das notwendige kulturspezifische Kontextwissen fehlt, um aus dem Text nicht unmittelbar Erschließbares verstehen zu können. Andererseits können gerade literarische Texte für Fremdsprachenlerner motivierend sein, weil sie auch für Muttersprachler grundsätzlich interpretationsbedürftig sind und die Fremdheitserfahrung insofern weniger diskriminierend ist. Ausgehend von diesen Voraussetzungen und unter Einbeziehung der von den Studierenden erworbenen literaturwissenschaftlichen Kenntnisse sollen die Studierenden in dieser Veranstaltung lernen, wie man literarische Texte aus den Bereichen Prosa, Drama und Lyrik im Unterricht einsetzen kann.

Für die Lehr- und Lernziele bedeutet dies im Einzelnen:

- **Kenntnis:** Die Studierenden müssen ihre Kenntnisse bzw. ihr Vorwissen im Bereich der Literaturwissenschaft aktualisieren.
- **Verständnis:** Sie müssen in der Lage sein, literarische Texte auf dieser Basis zunächst einmal selbst zu verstehen und daraufhin für die jeweils geplante Unterrichtsstunde auszuwählen, unter Berücksichtigung von Sprachstand und Alter der Lernergruppe.
- **Anwendung:** In diesem Zusammenhang geht es darum, eine konkrete Unterrichtsstunde zu erstellen, d.h. die entsprechenden Unterrichtsphasen zu entwerfen (also sich die richtigen Unterrichtsstrategien überlegen und entsprechende Übungen zu entwerfen u.ä.).
- **Analyse:** Hier ist es wichtig, schon während der Vorbereitung mögliche Schwierigkeiten zu antizipieren, jede Unterrichtsphase daraufhin zu

überprüfen und das gesamte Unterrichtsprojekt abschließend noch einmal zu evaluieren.

- Zusammensetzung: Abschließend müssen die Studierenden in der Lage sein, ihr individuelles Unterrichtsprojekt in Form einer Präsentation im Kurs vorzutragen und in einer Hausarbeit zusammenfassend schriftlich zu formulieren.

Gruppe D

Deutsche Geschichte DLD 82

Lehrkraft: Mark Michalski

Gegenstand dieser Lehrveranstaltung ist eine bestimmte Epoche der Geschichte der deutschsprachigen Länder. Aufbauend auf dem Grundwissen, das durch die Lehrveranstaltung „Deutsche Landeskunde“ vermittelt wurde, erfolgt eine paradigmatische Vertiefung. Ziel der Lehrveranstaltung ist die Herausbildung einer Vertrautheit mit den politischen Bedingungen und Entwicklungen der behandelten Epoche und einer Einsicht in deren Bedeutung für die gesamte Geschichte der deutschsprachigen Länder.

Im Wintersemester 2014/15 beschäftigen wir uns mit dem Ersten Weltkrieg aus der Sicht des Deutschen Reiches und Österreich-Ungarns (1914-1918). Dabei geht es nicht allein um die politischen und militärischen Entwicklungen, sondern auch um die kulturellen und mentalen Gründe und Auswirkungen des Krieges.

Nach Absolvierung dieser Lehrveranstaltung sollen die Studenten in der Lage sein

- die politischen Bedingungen und Entwicklungen, die für die behandelte Epoche spezifisch sind, in die Interpretation einzelner kultureller und insbesondere literarischer Erscheinungen einzubeziehen
- sich selbstständig in weitere Epochen der Geschichte der deutschsprachigen Länder einzuarbeiten

Leistungsnachweis: schriftliche Klausur

Ideengeschichte DLD 85

Lehrkraft: Mark Michalski

Gegenstand dieser Lehrveranstaltung ist ein bestimmtes Phänomen der Geschichte der deutschsprachigen Länder, in dem sich verschiedene kulturelle Faktoren wie Politik, Philosophie, Wissenschaft, Religion, Literatur und Kunst zu einem Ganzen verbinden. Aufbauend auf dem Grundwissen, das durch die Lehrveranstaltung „Deutsche Landeskunde“ und durch die Einführungen in die deutsche Literaturgeschichte vermittelt wurde, wird den Wechselwirkungen der verschiedenen Faktoren nachgegangen, durch die sich ein bestimmtes kulturelles Milieu oder eine bestimmte mentale Disposition ausgebildet. Ziel der Lehrveranstaltung ist die Sensibilisierung für die Komplexität des behandelten ideengeschichtlichen Phänomens und für dessen Stellung im Ganzen der Ideengeschichte der deutschsprachigen Länder.

Im Wintersemester 2014/15 beschäftigen wir uns mit rechten Ideologien im Deutschen Kaiserreich, in der Weimarer Republik und im Dritten Reich (1871-1945). Insbesondere sollen die Unterschiede zwischen dem „alten“ und dem „neuen“ Konservatismus und dem Nationalsozialismus herausgearbeitet werden.

Nach Absolvierung dieser Lehrveranstaltung sollen die Studenten in der Lage sein

- ideengeschichtliche Aspekte in die Interpretation einzelner kultureller und insbesondere literarischer Erscheinungen einzubeziehen
- sich selbstständig in weitere Bereiche der Ideengeschichte der deutschsprachigen Länder einzuarbeiten